

ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ

bayılıyorlar

Tama ya ...

Tama TARİŞ mamulüdür.

BU DERGİ
TÜRK ZİRAAT YÜKSEK
MÜHENDİSLERİ DERNEĞİ
VE

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ
ODASININ

Yayın Organıdır

Fiati : 500 Krş.

Yıllık Abonesi 60 TL.

Birlik Abonelerine 30 TL.

Yabancı Ülkeler : 120 TL

ZİRAAT
MÜHENDİSLİĞİ
YAYIN ORGANI

OCAK 1975

SAYI : 103

İÇİNDEKİLER

SAHİBİ

Türk Ziraat Yüksek
Mühendisleri Derneği

Adına :

Dr. SEDAT ALDEMİR

Ziraat Yüksek Mühendisi

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni

TAMER TUNAİL

Ziraat Yüksek Mühendisi

Yazılardaki Düşünceler İmza
Sahiplerindir.

Gönderilen yazılar geri
verilmez ve cevap yazılmaz

Arka Kapak dış	750,— TL
Arka Kapak iç	600,— TL
Ön Kapak iç	750,— TL
Tam ön Sayfalar	500,— TL
Tam arka Sayfalar	450,— TL
Yarım arka Sayfalar	250,— TL
Çeyrek arka Sayfalar	150,— TL

- Yorum **Z. MÜHENDİSLİĞİ**
- Zirai Öğrenimde 129 Yıl **Dr. Sedat ALDEMİR**
- Zirai Öğrenimde 129 Yıl **Dr. Duran TARAKLI**
- Zirai Öğrenimde 129 Yıl **Prof. Dr. Turan GÜNEŞ**
- Zirai Öğrenimde 129 Yıl **Prof. Dr. Reşat AKTAN**
- Türkiyede Bitkisel Yağ Açığı, Nedenleri ve Çözüm Yolları **Doç. Dr. Muammer KAYAHAN**
- Tarımsal Kesimde Uygarlık Yarışı **Z. Yük. Müh. Ali KÖMÜRCÜ**
- İstanbul Bölgesel Toplantısı **Dr. Duran TARAKLI**
- İstanbul Bölgesel Toplantısı **Ayhan ULUSOY**

İdare Yeri ; Sakarya Cad. No. : 30 Yenışehir — Ankara (P.K. 305)

Tel : 17 03 05 — 12 14 21

Dizgi, Tertip ve Baskı Şark Matbaası

- YORUM -

10 Ocak 1975 tarihi ülkemizde tarımsal öğretime başlanması'nın 129. yıldönümüdür. Gelecek 10 Ocaklarda da tarımsal öğretimin yıldönümü törenleri yapılacaktır. Önemli olan 10 Ocak'ta ülkemizdeki tarımsal kalkınmanın biraz daha hızlandırılması, köye ve köylüye dönük uğraşların daha etkinlik kazanmasıdır.

Günümüze dek her nedense, ekonominin diğer sektörlerine oranla tarım sektörüne gereken ilgi gösterilememiştir. Bu nedenle de günümüzde halen çözüm bekleyen çeşitli tarımsal sorunlara etkili çözüm yolları getirilememiştir.

Bütün bunlara karşın ekonomimizin halen ana sektörü durumunda bulunan tarımımızın özellikle son yıllarda büyük bir gelişim ve değişim içinde bulunuşu ileriye dönük umutlarımız açısından sevindiricidir.

Ülkemiz tüm çalışan insanların insanca yaşayacağı, ekonomik, sosyal ve politik özgürlüklere sahip olacağı ve her alanda sosyal adaletin gerçekleşeceği yeni bir düzenin eşiğindedir. Çoğulcu demokratik bir toplum yapısı, ülkemizde hızla oluşmaktadır. Türk köylüsü ile bütünleşmiş olan Ziraat Yüksek Mühendislerinde bu çoğulcu yapı içinde yerini alması gerekir. Aynı zamanda Ziraat Yüksek Mühendisleri bu çoğulcu yapı içinde günümüze yoksulluğa ve karanlığa terk edilmiş olan Türk köylüsü adınada ağırlıklarını koymalıdır.

Tarım kesiminin sosyo ekonomik yapısını en iyi bilen ve kırsal alandaki nüfusa daha iyi yaklaşan Ziraat Yüksek Mühendisleri önerecekleri çözümlerle yurt kalkınmasında en etkili elemanlar olacaktırlar.

Tarımsal öğretimin 129. yılında meslek örgütü olarak önerimiz tüm tarımsal sorunlarımızın bir an önce çözülmesi, yeni yılda demokratik halka dayalı ve güçlü hükümetlerin iktidar olmasıdır.

Bu umutlarla tarımsal öğretimin 129. yılının ülkemiz tarım toplumuna ve tüm halkımıza yararlı olmasını dileriz.

SAYGILARIMIZLA
ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ

Zirai Öğrenimin 129. Yıldönümünde Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Derneği Başkanı Dr. Sedat Aldemir'in Konuşması

Sayın Parlamenterler, Rektör Yöneticiler, Öğretim Üyeleri, Konuklar ve Meslekdaşlarımız...

Bugün Tarımsal öğretimin 129. yıl dönümünü birlikte kutlamanın mutluluğu içerisindeyiz. Halkının 2/3 si kırsal alanlarda yaşayan, ülkemiz dış gelirlerinde büyük payı olan, Tarımsal ekonomimizi oluşturan Türk çiftçisinin her türlü sorunlarına çözüm yolu bulma amacını görev bilmiş olan Ziraat Mühendisleri, modern tarımın gerek ve gereçlerini üreticilere tanıtmak, tarıma dayalı endüstrinin gereksindiği ham maddenin en ucuz, en bol ve en kaliteli şekilde üretimini planlamak ve sağlama olanaklarını araştırma konularında başarılı uzun bir devreye 1 yıl daha eklemenin mutluluğu içerisindeyiz.

Geçen süre içerisinde hep üreticinin yanbaşı, onun dert ortağı olan Türk tarımcılarının başarılı çalışmaları övünülecek kadar büyük olmuştur.

Nitekim; yıllar önce dış ülkelere satın aldığımız şeker, çay, pamuk ve benzeri birçok tarımsal ürünü artan nüfusumuza karşı günümüzde ülke içinde üretebilmemiz, dış pazarlara gururla sunuşumuz, hemen bütün yıla dağılan çeşitli sebze ve meyvelerimizi yurdun her yöresinde kolaylıkla buluşumuz, bize bu olanakları sağlayan Türk tarımcılarının zor ve uzun süren çabalarının bir sonucudur. Tarımsal kalkınmamızda emeği geçenleri anmayı bir borç biliriz.

Günümüze dek ekonominin diğer sek-

törlerine gösterilen ilgi, sağlanan olanak her nedense tarım sektöründen hep kısılanmıştır. Bu nedenledir ki: Çözüm bekleyen bir kısım tarım sorunları bugün bile sonuca ulaştırılamamıştır.

Kredi, gübre, enerji ve makina gibi önemli tarım girdilerinin yeterli bir seviyeye ulaşmamış olması tarımın dışındaki sektörün gelişen tarımımıza ayak uyduramayışının bir sonucudur. Zira bu önemli girdilerin üretim veya temini doğrudan doğruya sanayi kesimini ilgilendirmektedir.

Bu sorunların ya da engellerin başlıcalarını Fakültemizin kurucularından Büyük İnsan, Büyük Kahraman, Rahmetli İsmet İnönü'nün daha üç yıl evvel bu salonda dedikleri gibi «TARIMIMIZA GİRMİŞ OLAN SİYASET HASTALIĞI»nda aramamız gerekir. Türk çiftçisinin

layık olduğu, çağdaş yaşam düzeyine ulaşmasında ve demokratik parlamenter rejimin yerleşmesinde etkin ve yaygın bir rol oynaması gerekli «Toprak Reformu Yasasının» köye ve köylüye dönük bir şekilde yeniden gözden geçirilme gereğine inanıyoruz. Nitekim; Kırsal alanda sosyal, ekonomik ve siyasal hedeflere yönelik, topraksız çiftçiye yeteri kadar toprak, onu işletme araç, gereç ve olanaklarıyla birlikte organize bir üretim kitlesi olma amacını gütmesi gerekli Toprak Reformu, politik çevrelerce bekleneni asla veremeyecek bir yasa olarak ortaya çıkmıştır.

Anılan Reformun amaçlarına ters düşen ve çelişkilerle dolu uygulamasında reform hızını asgariye indirerek yüzyılı aşan umutların söndürülüşü, topraksız, sermayesiz, olanaksız Türk çiftçisini acaba ne dereceye kadar mutlu kıldığına inanılmaktadır.

Yirminci yüzyılın son çeyreğine girdiğimiz halde halen üreticinin emeği, aracı ve tefecilerin aracı olmakta süregelmektedir.

Kooperatifler Bankası halen kurulamamıştır. Üretici gereksindiği gübreyi, tohumu, damızlığı, araç ve gereçlerini dolambaçlı yollardan satın almaya devam etmekte ve çok kere bulamamaktadır.

İnsan beslenmesi gibi en kutsal görevi yüklenmiş olmalarına karşın, nüfusunuzun büyük çoğunluğunu oluşturan köylü ve çiftçinin, tarlasındaki tahıl, bahçesindeki meyve ve sebze, ahırındaki hayvan ya da elde ettiği ürün ne bir sigortaya ne de bir satış garantisine kavuşturulmadığı gibi kendilerinin bile hastalık durumu ya da gelecekleri de herhangisi bir güvenceye bağlanmamıştır. Türk tarımcılarının emeklerinin değerlendirilmesinde diğer çevrelerin tümünce hep hasis davranılmaya devam edilmektedir. Büyük Önderimiz Atatürk'ün «TÜRKİYE'NİN HAKİKİ SAHİBİ ve EFENDİSİ, HAKİKİ MÜSTAHSİL OLAN KÖYLÜDÜR» sözlerini korkarım daha uzun yıllar buruklukla ve yalnız bu salonda du-

yacağız!... Türk köylüsünün dostu Teknik elemanların görevlendirildiği kuruluş ve örgütlerde sorumluluğun yanbaşında yetki ve son söz hakkının da teknik personelde olduğu zamanı daha ne kadar bekleyeceğiz?.

Üretimde Devletin yöneticiliği ve kontrolü mutlaka sağlanmalıdır. Her yıl bazı tarım ürününe fiyat desteklenmesi gereği duyulmaktadır. Bu, aracı ile büyük toprak ağasını memnun etmekten başka neye yaramaktadır?... Yine yoğun küçük üretici perişan, yine tüketici şikayetçidir. Türk Ziraat Mühendisleri Meslek Örgütleri yıllardır üretim planlamasına geçilmesi gereğini ilgililere duyurmaya çalıştıkları halde yine bilinen engeller muzaffer olmaktadır. Ülkemizin toprak ve iklim haritaları hazırlanmış olduğuna ve yeterli teknik güç var olduğuna göre üretim planlamasına geçilmesini öncelik ve ivedilikle bekliyoruz.

Tarımsal konuların, özellikle hayvancılığın beraber çalışması gerekli, iki meslek mensubu arasında yıllardır istismar edilmesinin altında yatan gerçek, Türkiye Hayvancılığının geliştirilmesini önleme çabasıdır başka birşey olamaz. Nitekim; TARIM kelimesi gerek GIDA'yı GEREK HAYVANCILIĞI, gerek bitki yetiştiriciliğini ve zirai ürünlerin teknoloji ve değerlendirilmesini kapsamına aldığı halde halen Türk çiftçisinin dilinin bile dönmediği yahut benimsemediği GIDA-TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI isminin ısrarla kullanılmaya çalışılması aslında Türk tarımını parçalama çabasıdır başka birşey değildir. Su-Toprak-Bitki-Hayvan ilişkilerinin ayrı olduğu bir tarım ileri bir tarım anlayışı ve kavramı içerisinde yerini bulamaz.

Ülkemiz tüm çalışan insanların insanca yaşayacağı, ekonomik, sosyal ve politik özgürlüklere sahip olacağı ve her alanda sosyal adaletin gerçekleşeceği yeni bir düzenin eşiğindedir. Türk Köylüsü ile bütünleşmiş Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri ve meslek örgütleri günümüze dek yoksulluğa ve karanlığa terk edilmiş

olan Türk Köylüsünün yanındaki asil yerini daima koruyacaktır.

Bu kutsal görev çabası içinde bulunan Türk Ziraat Mühendislerini, kendilerinin bilinen amaçlarını gerçekleştirmek için ezmeye çalışanların, manevi yolları bir istismar aracı olarak kullananların, Tarım Kuruluşlarında tarımsal oluşum yerine çağ dışı oluşumunu benimseyenlerin bir daha bu yolu Türk Tarımcılarının üzerinde denemeyecekleri, deneyemeyecekleri umudundayız.

Tarım sektörüne hizmet götürmekle yükümlü tarım kuruluşlarının olanaksızlık ve organizasyon bozukluklarının yanında, tüm güç koşullara karşın, Ziraat Yüksek Mühendisleri kendine düşen görevleri fedakarca yerine getirmeye devam edecektir.

İlgili kuruluşlarca yürütülmekte olan hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimine görev yapma amaç ve gururıyla dolu Türk Tarımcılarına bu hizmetlerini yerine getirebilmeleri konusunda gerekli tüm olanaklar sağlanmalı ve kadro yoklukları araç yoklukları artık sona erdirilmelidir.

Türk tarımının oluşumunda Ziraat Yüksek Mühendisleri kadar Veteriner Hekimlerimizin, Ziraat Teknisyenlerimizin ve Orman Mühendis ve Teknisyenlerinin de oluşumdaki paylarını takdirle karşılıyor ve güveniyoruz.

Sözlerimi burada bitirirken bu mutlu yıldönümünün Türk Tarımına kutlu olmasını diler. Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Derneği Yönetim Kurulu adına saygılarımı sunarım.

AGAM

RAFİNE YEMEKLİK YAĞI

ANTBİRLİK

Hepsi denendi en güzeli AGAM dendi

ANTALYA PAMUK TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

ts. 887.

tlf : 2974 - 1693

Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanı Dr. Duran Taraklı'nın Türkiye'de Tarım Öğreniminin 129. Yıldönümü Dolayisiyle 10 Ocak 1975 Günü Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde Yaptığı Konuşmanın Metni

Bugün memleketimizde tarımsal öğretimin başlangıcının 129. yılını kutlamaktayız. Mutlu bir günümüz. Bu mutlu günün bütün Türk Ulusuna ve Türk tarımcılarına daha mutlu yarınların müjdesi olmasını temenni ederim. Bu mutlu günümüzde bir taraftan geçmişte neler yaptığımızı ortaya koyup başarılarımızla övünürken, diğer taraftan halen memleketimizin içersinde bulunduğu sorunlara temas edilerek bundan böyle yapmamız gerekenleri ortaya koymamızda büyük yarar vardır.

1. Tarım Kesiminde yapılan aşamalar ve sorunlar :

Bugün tarım kesiminde Türk tarımcıları olarak yalnız Cumhuriyet devrinde yapılanlarla öğünebileceğimiz gelişmeler sağlanmıştır.

Örneğin 1930'lardan sonra şeker pancarı ziraatı memleketimize kazandırılmış ve halen bu madde memleketimizin ekonomisinde önemli rol oynayan bir ürün

haline gelmiştir. Birim alandan elde edilen verim 1953-1973 yılları arasındaki yirmi yılda % 40,47 oranında artmıştır.

Diğer taraftan 1930 yıllarında memleketimize narenciye ithal edilirken, bugün bu ürünün ihracatından önemli miktarda döviz sağlar duruma gelmiş bulunmaktayız.

Pamuk, çay üretimi, küçük evcil hayvan yetiştiriciliğinde bir sıçrama yakın geçmişimizde Türk tarımcıları eliyle sağlanmıştır.

Pamuk, çay üretimi küçük hayvan yetiştiriciliğinde bir sıçrama yakın geçmişimizde Türk tarımcıları eliyle sağlanmıştır.

Tarımsal üretim artışında önemli katkıları olan girdilerin tüketiminde de—örneğin kimyevi; gübre ve zirai mücadele ilaçları gibi— memleketimizde bilhassa 1960 yılından sonra bilindiği gibi sıçramalar yapılmıştır.

Tarım kesiminde, bu başarılarla bir taraftan artan nüfusun gıda, giyecek gibi temel ihtiyaç maddeleri sağlanırken diğer taraftan ekonomik kalkınmamız için gerekli döviz ihtiyacının sağlanmasında da önemli ürünlerin üretimine devam edilmektedir.

Hernekadar tarım kesiminin milli gelir içersindeki nisbeti 1968 fiyatlarına göre 1972 yılında % 27,32, 1973 yılında % 23,28'e düşmüşse de; tarımsal ürünlerin toplam ihracat gelirlerindeki önemi de-

vam etmektedir. Örneğin 1972 yılında 885 milyon dolar olan toplam ihracat gelirlerinin 597,2 milyon doları yani % 67,5; 1973 yılında ise 1317 milyon dolar olan toplam ihracat gelirlerinin 858 milyon doları yani % 65,1'i tarımsal ürünlerin ihracatından elde edilmiştir. Ayrıca sanayi ürünü sayılıp ham maddesini tamamen tarımdan alan dokuma, şeker ve zeytin yağı ihracatından sağlanan ihracat gelirlerinde ilâve edecek olursak tarımsal ürünlerin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ihracat gelirlerinin 1972 yılında % 77,6'sını, 1973 yılında da % 78,1'ini oluşturduğunu görmekteyiz.

Buna karşılık tarım kesiminde üretimin artışında son derece önemli bazı konuları hâlâ çözümliyememiş durumdayız. Kimyevi gübre tüketimimiz Dünya gübre tüketiminin 112,5'üne, Avrupa ortalamasının 1/9'una ulaşabilmiştir. Hayvan gübresinin % 78'i tarımda değil, yakıt olarak kullanılmakta, arazinin % 68,5'i erozyonun tahribatına uğramış bulunmaktadır. Memleketimizde mevcut su potansiyelinin 1/7'45'i ancak kullanılabilir, sulaması elverişli arazinin ancak 1/4'ünü suluyabilmekteyiz.

Kısaca ekonomik hayatımızda bu denli etkili yeri olan tarım kesiminde yakın tarihimizde çok büyük ilerlemeler kaydedilmekle beraber, mevcut tarımsal potansiyelin yeterince harekete geçirildiğini söylemek mümkün değildir.

2. Dünya'da meydana gelen ekonomik olaylar ve Türkiye'nin ekonomik gelişmesi üzerine etkileri :

Bilindiği gibi petrolün varil fiyatı 3,01 dolardan başlayarak 23. Aralık. 1973 tarihine kadar yapılan zamlarla 11,65 dolara yükseltilmiş başka bir ifade ile ham petrol fiyatlarının 3,87 misli artmış olması ve petrol krizine bağlı diğer gelişmeler bütün dünyada olduğu gibi memleketimizde de ekonomik baskısını bütün ağırlığı ile sürdürmektedir.

Çünkü gelişmiş ülkelerce ihraç edilen mamül maddelerin fiyatları 1958 yılından

1972 yılına kadar % 70 oranında artarken, aynı dönem içerisinde gelişmekte olan ülkelerce ihraç edilen ana maddelerin fiyatları ancak % 17 nisbetinde artmıştır.

Bu nedenle Türkiye'nin 1974 yılının ilk sekiz ayında 1973 yılının aynı döneminde yaptığı ithalata oranla ödediği bedel akar yakıtta % 250, nakil vasıtalarında % 113,6 ve toplam ithalat değeri olarak da % 73,7 nisbetinde artmıştır.

Diğer ilginç bir husus da 1967 yılına nazaran 1973 yılında Türkiye'nin ithal ettiği malların fiyatları ihraç ettiği mallara oranla % 14,4 daha fazla artış gösterirken; aynı dönemde bu oran gelişmiş ülkeler için % 3,2 gibi düşük bir nisbetle gerçekleşmiştir.

Kısaca son yıllarda dünyada oluşan ekonomik olaylar özellikle Türkiye gibi hem petrolü ve hem de gelişmiş teknolojiyi ithal etmek zorunda olan geri kalmış ülkeler için daha da yıkıcı etkileri olmuştur.

3. Tarım Öğretimin 129. Yıldönümünde Türk Tarımcılarını bekleyen görevler :

Yukarda da işaret ettiğimiz gibi bütün dünya'da ekonomik bir bunalım ve bunun yarattığı bir çalkantı mevcuttur. Türk Tarımcıları herşeyden önce bu bunalımdan memleketimizi az tahribatla kurtarmak için tarım kesiminde üretim tekniğinden, mahsul dağılımına, pazarlamasına ve değerlendirilmesine kadar olan girişimleri günün şartlarına göre yeniden gözden geçirmek ve bunu sağlamakla yükümlüdürler.

Bunun ilk adımını da tarım politikalarının tesbitinin ortak Türk tarımcılarının dışında yapılmasına müsaade etmemek ve bunu sağlamakla mümkün olabilecektir.

Dünya'da gıda maddelerine karşı aşırı bir talep vardır. Türkiye'de de temel gıda maddelerinde (Buğday, şeker, nebatî yağ, pirinç gibi) arz ve talep arasında kolay bozulabilen nazık bir denge mevcuttur. Bu denge tüketicinin aleyhine

her zaman bozulabilen bir şekilde seyretilmektedir.

Diğer taraftan Türkiye ihraç edileceği ve tüketileceği kadar tarımsal üretimi üretmek ve desteklemek zorundadır. Başka bir deyimle, bir tarafta nasıl değerlendirileceğinin telaşı içinde bulunan fındık ve çekirdeksiz kuru üzüm mevcutken, diğer taraftan nebati yağ ithal etmenin anlamı yoktur. Tarımsal kaynaklarımızın dengeli bir şekilde değerlendirilmesi yapılmalıdır.

Türkiye gerek içinde bulunduğu iklim kuşağı ve gerekse topoğrafik durum itibarıyla tarımsal üretim bakımından oldukça kısıtlayıcı tabiat şartlarına sahiptir. Bu nedenle tabiatın sağladığı her türlü imkândan en ekonomik şekilde yararlanmak, elimizde mevcut toprak ve su kaynaklarını en az tahrip ederek kullanılmasını sağlamak zorunluluğu vardır. Bu nedenle bir taraftan verimli tarım topraklarının tarım dışı gayelerle kullanılmasında elden gelen gayret sarfedilirken diğer taraftan çevre kirlenmesinin su ürünleri ve tarımsal üretiminde olacak tahribatın asgari düzeyde tutacak tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

Kısaca Tarım öğreniminin 129. yılında Türk Tarımcıları Türkiye'nin tarım politikasının oluşturulmasında gerekli ve

yeterli çabayı göstermek ve mücadele vermek zorundadırlar. Artık keçinin kaç kulağının öğrenilip öğretilmesinden ziyade, bir tarafta hayvanlarımız açlıktan ölümle karşı karşıya bulunduğu için damızlık hayvanların bile yok pahasına elden çıkarıldığı, hayvansal protein açlığının çekildiği memleketimizde; diğer taraftan 600 bin ton civarında olan yağlık küspe üretimimizin nasıl ihraç edileceği düşünülmemelidir. Bunun yerine mevcut küspenin hangi ekonomik koşullar içerisinde hayvanlarımıza yedirileceği ve hangi ekonomik koşullar altında tüketiciye ulaştırılacağı tartışılmalıdır. Kanımca Türk tarımcılarının 1975 yılında ağırlık vereceği konu teknik olmaktan ziyade ekonomik ve buna paralel olarak politik kararların oluşturulmasında düğümlenmektedir. Gerekli ekonomik koşullar yaratılır ve bu ekonomik koşulların sağlanması için politik kararların alınması ve politik desteğin sağlanması temin edilirse; Türk Tarımının Türk çiftçisi feda edilmeden Türkiye'nin ekonomik gelişmesine olan katkısı daha insancıl bir şekilde sağlanmış olacaktır.

Saygılarımızla

Dr. Duran TARAKLI

Ziraat Mühendisleri Odası

Genel Başkanı

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

Tesisleri ve mamulleri ile hergün daha iyiye, daha güzele giderek ANKARA halkının besin ve dinlenme yeri ihtiyaçlarını en iyi bir şekilde karşılama çabası içindedir.

SÜT

YOĞURT

DONDURMA

AYRAN

TEREYAĞI

ÜZÜM SUYU

VE DİĞER MEYVE SULARI

DOMATES SUYU

TURŞU

BAL

KÖPÜKLÜ KALİTE ve SOFRA ŞARAPLARIMIZ EŞSİZ LEZZETTEDİR

Hayvanat Bahçesini Gezin, Eğlenin, Neş'elenin

BAKKALINIZDAN ISRARLA MAMULLERİMİZİ İSTEYİNİZ

129 Yıllık Zirai Öğretimin Gelişimi İçinde Kuruluşunun 41. Yılına Ulaşan A. Ü. Ziraat Fakültesinin Öğretim, Araştırma ve Yayın Alanına Katkısı

Prof. Dr. Turan GÜNEŞ
Ziraat Fakültesi Dekanı

Bugün, yurdumuzda ilk zirai öğretim kuruluşunun kapılarını öğrencilerine ve memleket hizmetine açışının 129 uncu yıl dönümünü kutluyoruz. Bu mutlu güne katılmanızdan dolayı hepinize teşekkürlerimi sunarım.

Böyle mutlu bir yıl dönümünde, Türkiye'de zirai öğretimin kısa bir tarihçesi ile, bu öğretimin gelişmesinde ve yayılmasında önemli yeri bulunan Fakültemizin, öğretim, araştırma ve yayın alanlarına katkısını özlüce açıklamak, zirai öğretimin gelişiminde ulaştığımız noktayı tesbitte yararlı olacaktır.

Türkiye'de ilk zirai öğretim kuruluşu ülkemizin önemli tarımsal sorunlarının çözümünü sağlamak için bir ihtiyaç olarak doğmuş ve zirai öğretim kuruluşları zaman içinde çeşitli aşamalar geçirerek önemli gelişmeler göstermiştir. Gerçekten Ondokuzuncu yüzyıl içinde, ülkede beliren büyük tarımsal sorunlar, yetişmiş ziraatçılara, araştırmacılara ve idarecilere büyük ölçüde ihtiyaç hasıl etmiştir. Bunun anlaşılması üzerine Sadrazam Büyük Reşit Paşa'nın emirleriyle İstanbul Yeşilköy'de 1848 de ilk «Ziraat

Okulu» öğretime açılmış, bu girişimin başarılı olmaması üzerine, Nafia Nazırı Suphi Paşa'nın öncülüğü ile 1891 de «Halkalı Ziraat Mektebi Âlisi» hizmete girmiştir. Dört yıllık öğretime dayanan bu okul, otuz yedi yıllık başarılı bir eğitimden ve ülkenin tarımsal sorunlarının çözümüne hizmet eden pek çok Ziraat Yüksek Mühendisi yetiştirdikten sonra, «Ziraat Tahsilinin Islâhı Kanunu» nun yürürlüğe girmesi ile, 1928 de kapanmış, bunun üzerine 1933 de «Ankara Yüksek Ziraat Mektebi» kurulmuş ve bu okul 1933 de açılan «Yüksek Ziraat Enstitüsü» bünyesi içine alınmıştır.

Bu yüksek zirai öğretim kurumları yanında 1887 de Selanik'te, 1891 de Bursa'da, 1911 de Adana'da ve Cumhuriyetin ilk yıllarında Ankara, Kastamonu, Sivas, İzmir, Balıkesir, Erzincan, Edirne, Erzurum ve Çorum'da uygulamalı ziraat okulları açılmıştır.

Yüksek Ziraat Enstitüsünün, Cumhuriyetimizin 10 uncu yıl dönümünde, mutlu bir olay olarak 30 Ekim 1933 de açılması ile, ülkemizde zirai öğretim ile ilgili bir aşamaya ulaştırılmıştır. Kuruluş şekli ve akademik faaliyetlerinde bir tarım üniversitesi özelliği gösteren Yüksek Ziraat Enstitüsünde, Ziraat Fakültesinden başka Orman, Veteriner, Tabii İlimler ve Ziraat Sanatları Fakültelerine de yer verilmiştir.

Yüksek Ziraat Enstitüsü döneminde Enstitünün Ziraat Fakültesinde bir yandan pratik ve teorik yönlerinden kuvvetli Ziraat Mühendisleri yetiştirilmiş, diğer taraftan, tarımsal kuruluşların kuruluş ve işleyişine ait temel çalışmalar ve uygulamalar yürütülmüştür.

Yüksek Ziraat Enstitüsü bünyesi içinde bulunan Ziraat, Ziraat Sanatları ve Tabii İlimler Fakülteleri, Ankara'da çeşitli yıllarda kurulmuş fakültelerin bir araya toplanması ile örgütlenen «Ankara Üniversitesine» 1948 yılında Ziraat Fakültesi olarak katılmıştır. Ziraat Fakültesi içinde bir süre kalmış bulunan Tabii İlimler Fakültesi daha sonra, An-

kara Üniversitesi Fen Fakültesi bünyesi içine alınmıştır.

Tarım öğretiminin 129 uncu yıl dönümünde bütün ülkeye iyi bir şekilde dağılmış farklı kademelerde çeşitli öğretim kurumlarına sahip bulunuyoruz. Bu dağılımda Ankara, Ege, Atatürk ve Çukurova Üniversitelerinde olmak üzere 4 adet Ziraat Fakültesi, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı 11 adet Meslek Lisesi, 1 adet Ev Ekonomisi meslek lisesi, Ortaokul düzeyinde 14 adet Teknik Ziraat ve Bahçivanlık okulu ve 3 adet makinist okulu yer almaktadır.

Teknik eleman yetiştirmenin yanı sıra başında bölge kalkınmasına olan tesirleri bilindiği için, belirli bölgelerin kalkınmaları plânlanırken - haklı olarak bu tip kuruluşları kurmak genellikle uygulanan bir yol olmuştur.

Aynı amaçlarla dünin Yüksek Ziraat Enstitüsünün Ziraat ve Ziraat Sanatları Fakültelerinin birleşmesinden oluşan bugünün Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, bir taraftan ülkede tarımsal öğretimin ana kuruluş görevini yaparak, 1955 de Ege, 1958 de Atatürk ve 1967 de Çukurova Üniversiteleri Ziraat Fakültelerinin doğmalarını sağlamış ve gelişmelerine yardımcı olmuş, diğer taraftan bilim ve uygulamanın ihtiyaçlarına göre kürsü ve bölüm sistemleri içinde yeni şekiller olarak gelişmiştir.

Bugün uygulanan sistem içinde Fakülte, çeşitli kürsülerden oluşan 8 bölüm, üç kürsüsüz bölüm ve bölüme bağlı olmayan 3 kürsü ile öğretim, araştırma ve yayın faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Tarımsal faaliyetin temelini toprağa dayanması, fakültemizde bir Toprak Bölümünün kurulması ve gelişmesini zorunlu kılmıştır.

Bilim alandan en fazla ürün elde etmek için toprak ve bitki besleme konularında öğretim için örgütlenmiş olan Toprak Bölümü, Toprak İlmi, Bitki Besleme, Radyofizyoloji ve Toprak Verimliliği Kürsülerinden oluşmuştur. Bölümde, Toprak İlmi Kürsüsü, toprak oluşumuna

hizmet eden materyaller, toprak sınıflandırmaları, toprağın organik maddeleri ve besin tuzları, toprak - su ilişkileri, toprak muhafaza tedbirleri konularında öğretim, araştırma ve yayın yapmaktadır. Kürsüde memleketimizin tipik büyük toprak gruplarına ait profillerin özellikleri saptanarak bunların Türkiye topraklarının sınıflandırılması ve haritalanmasında kullanma imkanları ortaya konulmaktadır. Bitki Besleme Kürsüsünde bitki yetiştiriciliğinde bitkinin gelişmesinde alınacak besinlerin özellikleri ve bitki bünyesine alınmasına ilişkin konularda öğretim, araştırma ve yayın faaliyetinde bulunmaktadır. Kürsüde, toprakta bitkiye yararlı fosfor ve azotun belirlenmesi için yeni bir ekstraksiyon yöntemi geliştirilmiş ve 1964 den beri uygulamaya konulmuştur. Ülkemizin çeşitli bölgelerinde bitkiye yararlı fosfor ve azotun belirlenmesi için en uygun yöntemler bulunmuştur. Radyofizyoloji ve Toprak Verimliliği Kürsüsünde, toprak verimliliğinin artırılması ve bu artırmada radyo izotop ve radyasyon teknikleri üzerinde öğretim, araştırma ve yayın yapılmaktadır. Kürsü çalışmaları ile toprağın besin maddeleri ihtiyacını tayin için yeni bir biyolojik metod bulunmuş, ayrıca toprak verimliliğinin tayinine ait uygulamaya konulabilir formüller geliştirilmiştir.

Ülkemiz tarımsal faaliyetinin esasını teşkil eden tarla bitkileri yetiştiriciliği öğretimi; Bitki Yetiştirme ve Islahı, Endüstri Bitkileri, Yem Bitkileri Çayır ve Mer'a Kürsülerinden oluşan «Tarla Bitkileri Yetiştirme ve Islahı Bölümü»nde yapılmaktadır. Serin ve sıcak iklim tahılları ile yemelik baklagillerin yetiştirme teknikleri ve ıslahları ile ilgili öğretim, araştırma ve yayın yapan Bitki Yetiştirme ve Islahı Kürsüsü bu bitkilerin ıslahında önemli sonuçlara ulaşmıştır.

Bitki Yetiştirme ve Islahı Kürsüsünde ıslah edilerek Bölge Çeşit Deneme Müdürlüğüne 1969 yılına kadar değişik zamanlarda 16 buğday, 8 arpa, 9 yulaf,

1 çavdar ve 2 kışlık mercimek çeşidi (diğer ürün vasıflı çeşitler ile beraber) denenmek üzer everilmiştir. Bunlardan iki makarnalık buğday (1), beş arpa (2), üç beyaz yulaf (3), bir kırmızı yulaf (4) ve bir tetraploid çavdarın (5) diğer çeşitlerden daha üstün vasıflı olduğu bulunmuş ve tescil edilmiştir. Bölge şartlarına dayanıklı ve verimli olan çeşitler Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca köylüye ulaştırılmakta, ekimleri yapılmakta ve yayılmaktadır.

Bitki Yetiştirme ve Islahı Kürsüsünce yine aynı kuruluşa denenmek üzere ıslah edilmiş 9 buğday, 8 arpa, 5 yulaf, 1 çavdar ve 9 kışlık mercimek çeşidi verilmiş, bunlar henüz sonuçlanmamıştır.

Kürsünün 1970 den beri üretimi artırma amacına yönelen toprak işleme ve gübreleme metodları araştırması ile, 1968 den bu yana sürdürdüğü ve nadas alanlarının azaltılması ve verimin artırılmasına yönelik buğday - kışlık mercimek ekim nöbeti araştırması, önemli sonuçları beklenen çalışmalardır.

Tarla Bitkileri Yetiştirme ve Islahı Bölümünün içinde Endüstri Bitkileri Kürsüsü, lif, yağ ve nişastalı bitkiler ile, ilaç ve baharat bitkilerinin yetiştirme ve ıslahı ile ilgili öğretim, araştırma ve yayın yapmaktadır.

Endüstri Bitkileri Kürsüsünün araştırmaları arasında çeşitli lif bitkileri ıslahına, bira sanayiinde kullanılan şerbetci otunun Türk tarımına sokulup geliştirilmesine ilâveten 1964 de çekirdeksiz karpuz elde edilmiş, ancak uygulamaya konulamamıştır. 1968 de yağca zengin ve afyondaki morfin miktarı yüksek 13 çeşit haşhaş türü elde edilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

Yem Bitkileri ve Çayır Mer'a Kürsüsü, Yem bitkilerinin yetiştirilmesi ve

üstün üretimi sağlayanların seçimi ve ıslahı, mer'aların bakımı ve idaresi ile ilgili öğretim, araştırma ve yayın faaliyetinde bulunmaktadır. Kürsü ıslah çalışmaları ile kurak şartlara dayanıklı ve verimli Kara Elçi ve Sarı Elçi fiğ çeşitlerini bulunmuş, tescil ettirilmiş ve yayılmaları sağlanmıştır. Kırac ve soğuk şartlara dayanıklı otlak ayrığının yerli tetraploid formu elde edilmiş (1) ve çeşitli kademelerde iyi hatları seçilerek üstün bir çeşit bulunmuştur. Ayrıca dünyada ilk defa tabii halde tetraploid çayır üçgülü (2) kürsünün 1968 de başlayan çalışmaları ile elde edilmiştir.

Diğer önemli bir tarımsal faaliyet meyve ve sebze yetiştiriciliğidir. Bu faaliyet Fakültede, Bağ - Bahçe, Meyve Yetiştirme ve Islahı Kürsülerinden oluşan «Bahçe Bitkileri Yetiştirme ve Islahı Bölümü»nde temsil edilmektedir. Bölüm meyve ve sebzelerin yetiştirme ve çoğaltma teknikleri ve ıslahı konusunda örgütlenmiş öğretim birimidir. Bölümde, Bağ - Bahçe Kürsüsünün son yıllardaki önemli çalışmaları arasında 1974 de uygulamaya konulan domateslerde tek hasat imkânı yaratan ve maliyeti düşüren bir yöntem zikredilmeye değerdir. Kürsüde pratikte ekim metodlarını kolaylaştıran ve fide seyreltmeyi ortadan kaldıran tohum kapatma metodları geliştirilmiştir. Ayrıca mantar miseli geliştirme metodları kürsü çalışmaları arasında bulunmuş ve uygulamaya konulma çalışmalarına girilmiştir.

Meyve Yetiştirme ve Islahı Kürsüsünde meyvelerin ileri metodlar ile yetiştirilme tekniği, ıslahı, hasadı, standardizasyonu ve pazara hazırlanması konularında öğretim, araştırma ve yayın yapılmaktadır.

Tarla ve Bağ - Bahçe bitkilerinin karşılaştığı zararlar ve hastalıklar ve bunlardan korunma konuları Fakültede Entomoloji ve Fitopatoloji kürsülerinden

(1) Kırmızı 5132 ve Sarı Bursa 7133

(2) Afyon Kılıç 9602, Samsun Kavak 7531
Samsun Kavak 58-24, Gerze 6666 ve Gerze 57-63

(3) Bayburt 9885 ve Afyon 7047

(4) Polatlı 7057

(5) 58-ST5-278

(1) Tetraploid otlak ayrığı (Agropjron Cris-
tatum)

(2) Trifolium pratense.

oluşan Bitki Koruma Bölümünce yürütülmektedir. Entomoloji Kürsüsünde memleketimizin tarım ekonomisine zarar yapan haşerelerin bio-ekolojileri tesbit edilmekte ve bunlardan korunma çareleri bulunmaktadır. Fitopatoloji Kürsüsünde ise, çeşitli bitki hastalıkları araştırılmaktadır. Kürsü çalışmaları arasında kuşkonmaz ve patatesten önemli hastalık amilleri (puccia asparagi ve cercospora concors) bulunmuş ve uygulamaya konulmuştur.

Kürsülü bölümler arasında önemli bir öğretim ünitesi, «Hayvan Yetiştirme ve Islahı Bölümü»dür. Bölüm, Besin Maddeleri ve Hayvan Besleme, Küçük Evcil Hayvanlar Yetiştirme ve Islahı, Su Ürünleri, Zootekni Kürsülerinden oluşmaktadır.

Besin Maddeleri ve Hayvan Besleme Kürsüsünde bir taraftan hayvan besin maddelerinin fiziksel ve kimyasal analizleri yapılırken, diğer taraftan hayvanların çeşitli rasyonları değerlendirme kabiliyetleri araştırılmakta, konuda öğretim araştırma ve yayın yapılmaktadır. Zootekni Kürsüsü içinden gelişerek yakın zamanda ayrılan Küçük Evcil Hayvanları Yetiştirme ve Islahı Kürsüsü bu hayvanların yetiştirilmesi ve ıslahı üzerinde öğretim, araştırma ve yayın amacını taşımaktadır. Kürsüde yapılmakta olan kasaplık piliç yetiştiriciliğinde hibrit elde etme çalışmaları önemli bir araştırma olarak yürütülmektedir. Yeni kurulmuş olan ve süratli bir gelişme gösteren Su Ürünleri Kürsümüz, modern vasıtalarla teçhiz edilmektedir. Bölüm içinde Zootekni Kürsümüzün hayvan ıslahı üzerinde eskiden beri önemli çalışmaları olmuştur. Önceleri yapılan yerli kara sığırlar ve merinos koyunları üzerindeki çalışmalara ilaveten; Orta Anadolu şartlarında uygun bir melez tip olan Malya Koyunu tipi geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuştur. Memleketimiz şartlarına uygun Kilis x Saenen keçileri melezi, Kilis x Holstein süt sığırı melezi elde edilmiş ve uygulamaya sokulmuştur. Kürsü-

nün yerli sığırlar ve İvesi koyunlarında süt verimi artırma çalışmaları yürütülmektedir.

Bitkisel ve hayvansal ürünleri ve bunların artıklarını işliyerek veya fermentasyon yolu ile dayanıklı şekle sokarak gıda, içki, kürk ve işlenmiş deri elde edilmesi ile ilgili öğretim birimi Fakültede, Fermentasyon Teknolojisi, Gıda Bilimi ve Teknolojisi, Mezbaha Mahsulleri Teknolojisi Kürsülerinden oluşan «Gıda ve Fermentasyon Teknolojisi Bölümü» içinde örgütlenmiştir. Bölümde Fermentasyon Teknolojisi Kürsüsünde, tarım ürünlerinin fermentasyon yolu ile değerlendirilmesi ve teknolojisi üzerinde öğretim, araştırma ve yayın yapılmaktadır. Ankara (Türk) Viskisi kürsünün çalışmaları ile il kdefa ortaya konulmuş ve daha sonra Tekelce geliştirilmiştir. Orta Anadolu bölgesi şaraplık üzüm çeşidi, kürsünün Bağ - Bahçe Kürsüsü ile müşterek araştırması ve TÜBİTAK'ın desteklemesi ile elde edilmiştir. Gıda Bilimi ve Teknolojisi Kürsüsü tarım bilimi içinde çalışmaktadır. Kürsünün, Konserve Meyve Suyu İşletmesinde, öğrencilerin pratik yönden de yetiştirilmesi ile tüketiciye kaliteli mamulün tanıtılmasına gayret sarfedilmektedir. Mezbaha Mahsulleri Teknolojisi Kürsüsünde ana konu olarak et ve mamulleri ile kürk ve deri teknolojisi üzerinde öğretim araştırma ve yayın faaliyetinde bulunmaktadır. Kürsüde halkın beslenmesinde yararlanılacak bazı mezbaha artıklarının teknolojik nitelikleri ile et mamulleri üzerinde araştırmalar sürdürülmektedir.

Bitkisel ve hayvansal ürünlerin elde edilmesi ve bunların değerlendirilmesi faaliyetlerini kapsıyan tarımsal faaliyetin işletme ve milli seviyedeki ekonomi ve politika konuları, Fakültede Ziraî Ekonomi ve İşletmecilik Kürsüsü ile Ziraat Politikası ve Yayımlar Kürsülerinden oluşan «Ziraat Ekonomisi Bölümü» vasıtasıyla öğretilmektedir. Ziraî Ekonomi ve İşletmecilik Kürsüsünde, tarımın

işletmecilik, işletme planlaması, zirai muhasebe, kıymet takdiri, pazarlama, kooperatifçilik ve zirai hukuk dallarında öğretim, araştırma ve yayın yapılmaktadır. Kürsüde tarımsal işletmelerin ekonomik bünyeleri analiz edilerek optimum ürün bileşimleri tayin edilmekte, işletme organizasyonlarını düzenlenmesi çalışmaları sürdürülmektedir. Tarım ürünleri maliyetleri ve destekleme fiyat seviyeleri, bilimsel olarak ortaya konulmaktadır. Ziraat Politikası ve Yayım Kürsüsü ise tarımsal üretimi milli ekonomi ve kamu yararına yönlendirmek için, devlet ve diğer kuruluşlar tarafından alınacak tedbirler, yasalar, örgütler, köy sosyolojisi, tarımsal araştırmaların çiftçilere ulaştırılması konularında öğretim, araştırma ve yayın yapılmaktadır.

Gelişen teknolojiye ziraat makinalarının önem kazanması ile, fakültede Ziraat Alet ve Makinaları Kürsüsü ile Zirai Kuvvet Makinaları Kürsüsünden oluşan Ziraat Makinaları Bölümü kurulmuştur.

Ziraat Alet ve Makinaları Kürsüsü, tarımsal üretimin artırılmasında önemli bir girdi olan tarım alet ve makinalarının seçimi, kullanılması özellikleri ve imali konularında öğretim, araştırma ve yayın yapmaktadır. Kürsüde tarım alet ve makinaları sanayinin ihtiyacı olan donelerin ortaya çıkartılarak, imalatçılara, alıcılara ve kullanıcılara konstrüksiyon ve fonksiyonel özellikleri yönlerinden bilgi verilmektedir. Kürsüde, pulvarizatör memelerinin konstruktif ve fonksiyonel değerlerini saptamak amacı ile yapılan çalışmalar ile buradan dairesel dağılım saptama düzeni bulunmuş ve uygulamaya konulmuştur.

Zirai Kuvvet Makinaları Kürsüsünde, tarımsal faaliyetlerde sınırlı bulunan enerjinin etken ve verimli bir şekilde kullanılmasında, enerjileri faydalı hale dönüştüren kuvvet makinalarının yapımı, kullanımı ve işletilmesi üzerinde öğretim, araştırma ve yayın faaliyetinde bulunmaktadır. Kürsüde yapılan araş-

tırmalar ile TÜBİTAK'ın mekanizasyon ünitesinin desteği ile 1973 de tek akslı bahçe traktörü imal edilmiş ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından ihtira beratı alınmış ve Tarım Kredi Kooperatifleri Yardımlaşma Birliği Vakfı tarafından seri imalatına başlanmıştır. Kürsünün 1972 de başlayan ve ileride umut vaat eden rüzgar türbini ve güneş enerjisi ile ot kurutma çalışmaları sürdürülmektedir.

Fakültede belirtilen bu sekiz kürsülü bölüme ilaveten kürsüsüz, diğer bir ifade ile, tek kürsüden oluşan üç bölüm vardır.

Bunlardan Kültür Teknik Kürsüsü, Tarımsal üretimde toprak ve su kaynaklarının rasyonel bir biçimde kullanılması, geliştirilmesi, üretimin çeşitli aşamalarda, uygun çevre ortamının yaratılmasında gerekli yapı ve tesislerin planlanması, projelenmesi ve yapımında biyolojik bilimler ve mühendislik teknolojilerine ait öğretim, araştırma ve yayın yapılmaktadır.

Memleketimizin fiziksel yapısı içinde hızla gelişmekte olan imar hamleleri, bölge planlaması şehircilik, mimarlık ve peyzaj mimarisi konularına büyük önem kazandırmıştır. Bu önemi duyarak Ziraat Fakültesinde 1971 yılında Türkiye'nin doğa kaynaklarının ve peyzaj güzelliklerinin korunması, zirai peyzaj'ın tertip ve tanzimi, milli parkların ve tabiatı koruma alanlarının tesbiti ve planlamasında öğretim, araştırma ve yayın yapmak amaçları ile Peyzaj Mimarisi Bölümü kurulmuştur.

Süt üretiminin teknik konularda değerlendirilmesi ve üretim türü özelliklerinden yararlanılabilme olanaklarının ülkemize kazandırılmasına hizmet için öğretim, araştırma ve yayın amaçları için 1958 de Süt Teknolojisi Bölümü kurulmuştur. Bölüm halen açılış çalışmalarını yaptığı bir Süt ve Mamulleri Araştırma ve Tatbikat İşletmesine sahiptir.

Fakültemizde kürsülü ve kürsüsüz

bölmelere ilaveten, dört bağımsız kürsü mevcuttur. Bunlardan Ev Ekonomisi Kürsüsü aile strüktürü, aile ilişkileri, gıda ve beslenme, ev planlaması ve kırsal yörelerdeki ailelerin kalkındırılması konularında öğretim, araştırma ve yayın yapmaktadır.

Sosyo-ekonomik yönden geri kalmış köylü ailelerinin yaşantılarının uygun düzeye çıkartılmasında boş zamanların el sanatları ile değerlendirilmesine ve lif teknolojisine ait öğretim, araştırma ve yayın faaliyeti, Lif Teknolojisi ve Köy El Sanatları Kürsüsünce yerine getirilmektedir. Kürsü çalışmaları arasında 1971 de liflerden kesitlerin tesbiti için araldit maddesi bulunmuştur.

Bağımsız kürsülerden 1966 da kurulan Ziraat Mikrobiyolojisi Kürsüsü tabiatta bulunan kompleks biyolojik sistemleri inceleyerek, mikrobiyel faaliyetten faydalanılarak bitkisel ve hayvansal maddelerle endüstriyel mamullerin elde edilmesi ve kontrolü konularında öğretim, araştırma ve yayın yapmaktadır. Fototrofik bakterilerin fermentasyon kabiliyetlerinin ortaya çıkarılması, fluorescent antikor tekniği ile gıda maddelerinin küf mantarlarının tesbit edilmesi kürsünün son yıllardaki orijinal araştırmalarıdır.

Bağımsız kürsülerden Genetik ve İstatistik Kürsüsünde, kültür bitkileri ve hayvanların kalite ve kantite bakımından daha yüksek verim düzeyine ulaşmaları için genetik konularındaki çalışmaların düzenlenmesi ile, bilimsel araştırma ve verilerinin istatistik metodlarından yararlanarak değerlendirilmesi konularında öğretim, araştırma ve yayın yapmaktadır. Fakültemizin çeşitli kürsülerinde değişik konularda yapılan bir çok araştırmalar da, Genetik ve İstatistik Kürsüsünün yardımlarından faydalanılmaktadır.

Sayın misafirler burada zirai öğretimin 129 uncu yılında, bu öğretimin gelişiminde büyük yeri bulunan fakülte-

mizin, öğretim ve araştırma birimlerinin özellikleri ve faaliyetleri ile buluşları sadece ana hatları ile belirtmiş oluyorum. Takdir edersiniz ki uzun dönem içinde bulunanlar ve geniş araştırma konularının burada verilmesine imkan yoktur. Bu özlü açıklamalar bile ülkemizde zirai öğretimin yüksek bir düzeye ulaştığını kanıtlamaktadır.

Ziraat Fakültesi, belirtilen bu bölüm ve kürsülerde yürüttüğü lisans eğitimi ile beraber, 1971 yılından beri, «Diploma Sonrası Yüksek Okul»u şeklinde ileri bir düzeyde örgütlenmiş doktora ve ihtisas öğretimini, kredi alma ve sınıf geçme düzenine sokmuştur.

Fakültede önemli miktarda yayın yapılarak öğrencilerin ve ilgililerin istifadesine sunulduğunu belirtmek gerekir. Bütün kürsülerde kuruluşun beri 456 ders ve yardımcı ders kitabı 2089 bilimsel araştırma ve inceleme, 1649 konferans, derleme ve tebliğ olmak üzere toplam 4194 yayın yapıldığı söylenirse, fakültenin yayın alanına ve ülke kültürüne katkısı ortaya konulabilir.

Fakültenin çeşitli kürsü ve bölümleri ülkemizde gaz kromofografisi, spektrofotometre, zeit fotometre, atomic absorption, amino acid analizser, hücre parçalayıcı, fraksiyon ayırıcı X-ışın difraktometresi hidrolik labratuarı gibi ülkemizde nadir modern alt, makina ve teçhizatı sahiptir. Kürsü ve bölüm kitaplıkları bilimsel kitap ve periyodiklerce öğünülecek derecede zengindir.

Fakültenin belirtilen bu öğretim, araştırma ve yayın düzeni muhtelif dallarda yetişmiş 48 profesör ve 47 doçent ve 104 asistandan oluşan kuvvetli bir kadro ile yöneltilmektedir.

Önceleri Yüksek Ziraat bünyesinde, daha sonra Ankara Üniversitesi içinde yer alan Ziraat Fakültesi kuruluşundan beri çeşitli devlet müesseseleri ile, özel sektörde başarılı bir şekilde çalışan yüzlerce Ziraat Yüksek Mühendisinin yetiş-

mesini sağlamıştır. Bugüne kadar 4616 sı erkek ve 699 u kız olmak üzere toplam 5315 öğrencinin Ziraat Yüksek Mühendisi diploması ile mezun oldukları, 349 doktora ve 113 ihtisas derecesi verdiği düşünülmürse, fakültenin öğretim ve araştırma konusundaki hizmetin büyüklüğü kolayca anlaşılır.

Daima gelişme içinde bulunan kuruluşun bazı noksanlıklarının olabileceği de kabul edilmelidir. Büyüyen Ankara şehri içinde, gelişen yeni tesisleri ile araştırma tarlaları daralan fakültenin, öğrencilerinin daha iyi yetişmelerine imkan sağlayacak bir uygulama ve araştırma çiftliğine ihtiyacı günden güne artmıştır. Bu ihtiyacın karşılanmasına ilişkin faaliyetler sürdürülmektedir. Öğrencilerimizin boş zamanlarını değerlendirecek spor çalışmalarına imkan sağlayacak spor tesislerinin kurulması hususundaki fakülte isteklerine daha çok ilgi göstereceğini umarız.

Bu mutlu kutlama törenleri kuruluşların nerelerde olduklarını ve nasıl bir gelişme ihtiyacında bulunduklarını tesbit etme yönünden faydalı olmaktadır.

Kuruluşunu ve başlıca çalışmalarını özlüce belirttiğimiz A.Ü. Ziraat Fakültesi, bu geniş ve değişik çalışma alanında, öğrencilerin modern bilim ve teknikle en iyi yetiştirme çabası içindedir. Tarım bilimine daha çok katkıda bulunmak ve araştırmaları ülke ihtiyaçlarına daha çok yönetmek fakültenin başlıca kaygısı olmaktadır.

Ülkemizde yüksek ziraat öğretiminin yürütmekte olan Ege, Atatürk ve Çukurova Üniversiteleri Ziraat Fakülteleri de

aynı yönlerde çalışarak bölge ülke tarımının gelişmesinde önemli hizmetlerde bulunmaktadırlar.

Dünyada beslenmenin en önemli bir sorun olarak belirdiği zamanımızda tarımsal öğretim, üzerinde daha çok durulan bir konu haline gelmiştir ve gelmektedir. Buğday, şeker, et, süt, ve yağ gibi temel gıda maddesi sıkıntısı başgösteren ülkemizde, bu güçlükleri yenecek ve üretim artışını sağlayacak, daha çok ve daha kuvvetli Ziraat Yüksek Mühendislerini yetiştirmek zorunda bulunuyoruz.

Zirai öğretimimizin 129 uncu yılında kuruluşunun 41 inci yılına ulaşan Ziraat Fakültesi zirai eğitimin gelişimi içinde daha çok süratlendirme azminindedir.

Tarımın bütün şubelerinin temsil eden labratuarlar en modern alet, makineler ve malzeme ile teçhiz edilen ve zengin kütüphaneleri bulunan ve kuvvetli bir öğretim üye ve yardımcı kadrosu ile çağdaş bilimi en yakından izlendiği fakültede, öğrenci olmak gerçekten büyük bir mutluluktur. Öğrencilerimizin yurdumuzdaki büyük tarımsal öğretim kuruluşlarından en iyi şekilde faydalanma yönünden çabalarını sürdüreceklerine güvencemiz tamdır.

Zirai eğitimin daha ileri yıl dönümlerinin kutlanmasına katılacak bugünün öğrencilerinin, kendilerini meslekte kuvvetli yapacak okul sıralarının sınırlı zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmelemini beklemek hakkımızdır.

Zirai öğretimin bu mutlu yıl dönümünü ilerimizin mutlu yıl dönümlerini izlemesi dileği ile hepimizi sevgi ve saygılarımla selamlarım.

Zirai Öğrenimin 129. Yılında Tarım Bakanının Mesajı

TÜRK ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSLİĞİ DERNEĞİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde «Zirai Öğrenime başlanmasının 129. yıldönümünü» anmak için düzenlenen törene Ankara dışında bulunduğundan katılamadığım için cidden üzgünüm.

Ulusal ekonomimizin temelini teşkil eden ziraat alanında sessizce fakat olanakları oranında yıllardır en verimli bir şekilde çalışan aydın ziraatçıların bu mutlu günlerini içtenlikle kutlarım.

Hiç kuşkusuz tarımsal kalkınmamızın gerçekleşebilmesinde zirai öğretimin ve eğitimin önemli bir yeri vardır. Bu nedenle her düzeydeki öğretim ve eğitim hizmetlerimizin ülkemizin koşul ve olanaklarına göre ele alınıp geliştirilmesi zorunludur.

Tarım öğretim ve eğitiminin iyi düzenlenmediği bilimsel ve teknik açıdan amaç ve ilkelerinin sağlıklı bir şekilde saptanmadığı, ihtiyaçlara cevap verecek bir plân ve programdan yoksun bulunan ülkelerde tarım sektörünün gelişemediği bir gerçektir.

Ülkemizde tarımsal öğretim, ilkökula dayalı pratik meslek eğitimi, ortaokula dayalı pratik ve nazari tarım meslek eğitimi ve liseye dayalı mesleki yüksek öğretim şeklinde olmak üzere üç basamakta yapılmaktadır. Bunların yanı sıra yetişmiş çiftçi eğitimini de dikkate alarak tarımsal eğitim sorunlarımızın bir bütün halinde ele alınıp çözümlenmesi gerekmektedir.

Bugün yurdumuzda zirai öğretim alanında yüksek öğretim gerçek yerini bulmuş ve hedeflerine yönelmiştir. Son birkaç yıl içinde Ziraat Fakültelerimizde Diploma Sonrası Yüksek Okulları da açılarak eksikler tamamlanmaktadır. Bu durum gerçekten memnuniyet vericidir. Ancak, tarımsal öğretimin öteki basamaklarında da aynı başarıyı sağlayacak tedbirlerin öncelikle ele alınarak uygulanması zorunludur. Bunların başında ise kız ve erkek çiftçi ve köylü çocuklarının kabul edildiği Teknik Ziraat ve Bahçıvanlık Okullarının aynı zamanda halk eğitimininde bir parçası olarak geliştirilmeleri son derece önemlidir.

Ekonomik ve sosyal açıdan bir kısım yeniliklerin kapalı köy yaşamına girişi oldukça zordur. Şüphesiz bu güçlük kırsal alanda yaşayan çiftçi ve köylülerimizin öğretim ve eğitimle kültür düzeyi yükseldikçe azalacak yeni teknik bilgilerin benimsenmesi ve uygulanma olanağı artacaktır. Bu husus tarımsal ürünlerin verimlerini ve dolayısıyla üretimin artırılmasında belli başlı unsurlardan biridir. Bu nedenlerle köye ve köylüye dönük söz konusu okullarda modern tarımsal üretim tekniğine dayalı olarak köylü ve çiftçi çocuklarını teknik bahçıvan, teknik çiftçi olarak yetiştirmek ve köylerinde örnek tarım işletmelerini kurmalarını sağlamak başta gelen görevimiz olmalıdır. Özellikle köylü kız çocuklarımızın bu okullarda tarımın çeşitli dallarında olduğu gibi dikiş - nakış işlerinden ev bakımı ve sağlık koşullarına kadar bilgi edinerek mezun olduktan sonra köylerinde örnek ev idaresini ve bir zirai işletmede kadına düşen hizmetlerini başarı ile uygulayacaklarına kırsal alanda beklenen ve arzulanan sosyal ve ekonomik gelişmelere büyük katkıda bulunacaklarına inanıyorum.

Yarım asır önceki ülke tarımını inceleyenler bu alandaki aşamaları mutlaka göreceklerdir. Bu başarıları sağlayan Ziraat Yüksek Mühendislerini, Teknisyenleri takdire ve saygıyla anıyorum. Bugün dört Ziraat Fakültesi ülke tarımını teknik düzeyde işletecek güçlü elemanları yetiştirme olanağına kavuşmuşlardır. Bundan sonraki çalışmalarıyla da daha güçlü aşamalarda bulunacaklarına yürekten inanıyorum.

Tümünüze saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Reşat AKTAN
Gıda - Tarım ve Hayvancılık
Bakanı

ZİRAİ ÖĞRENİMDE 129. YIL

Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Derneği ve Fakültemiz Yönetim Kurulları üyeleri Anıt-Kabirde.

TÖREN RESİMLERİ

Törene Katılan Misafirler.

1974 — 1975 Döneminde Doçent olan meslektaşlarımız.

T. Ziraat Y. Mühendisleri Derneği Başkanı Sn. Dr. Sedat Aldemir 30 yılını dolduran meslektaşımıza plaketini verirken.

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Sn. Dr. Duran Taraklı 30 yılını dolduran bir ağabeyimize plaketini verirken.

Not : 30 yılını dolduran meslektaşlarımızın tam listesi 32. sahifededir.

Türk Ziraat Mühendisleri Derneğince Düzenlenen “Türkiye’de Gıda Açığı, Nedenleri ve Çözüm Yolları” Adlı Açık Oturum Yapıldı

Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Derneği Merkez Yönetim Kurulu tarafından, Ankara’da Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları Birliği salonunda, Türkiye’de Gıda Açığı, Nedenleri ve Çözüm Yolları «konulu bir açık oturum düzenlenmiştir.»

17 Aralık 1974 günü saat 14.00 de yapılan açık oturuma, Prof. Dr. Sedat Kansu Başkanlık etmiş ve Prof. Dr. Zühü Yöney, Prof. Dr. A. Kemal Göğüş ile

Doç. Dr. Muammer Kayahan konuşmacı olarak katılmışlardır.

Açık oturumda konuşmacılar tarafından Türkiye’de tahıl açığı nedenleri ve çözüm yolları, Türkiye’de süt ve mamulleri açığı nedenleri ve çözüm yolları, Türkiye’de et açığı nedenleri ve çözüm yolları ile Türkiye’de bitkisel yağ açığı nedenleri ve çözüm yolları tartışılmıştır.

Kalabalık bir dinleyici topluluğunun ilgi ile izlediği açık oturum çok yararlı ve başarılı olmuştur.

Büyük ilgi gören açık oturumun dinleyicileri

TRT ve Basın Mensupları

AÇIK OTURUM :

TÜRKİYE'DE GIDA AÇIĞI NEDENLERİ VE ÇÖZÜM YOLLARI

Türkiye'de Bitkisel Yağ Açığı Nedenleri ve Çözüm Yolları

— I —

Ülkemiz 1960 yılında nberi planlı ekonomi devresinde yaşamasına rağmen tüm dünyada görüldüğü gibi oldukça etkin bir düzeyde gıda yokluğu ile karşı karşıya bulunmaktadır.

1970 yılı genel nüfus sayımı sonuçlarına göre 14,5 milyon faal nüfusun % 67'si iktisadi olarak tarım kesiminde yer almıştır. Diğer yünden özellikle bitkisel yağ sanayiinde çeşitli yıllarda yapılan incelemeler, bu sanayi kolunda hiç de zannedildiği gibi bir kapasite zorlamasının mevcut olmadığına, aksine yarıya yakın bir atıl kapasite vaprlığını ortaya koymaktadır.

Bu koşullar altında bugünkü bitkisel yağ sıkıntısı nedenlerinin reel olarak saptanabilmesinde sorunun sadece işgücü ve kapasite yönünden ele alınmayıp, bu faktörleri aşan boyutlar içinde araştırılmasını gerekmektedir.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma devresini yaşadığımız şu günlerde beliren yağ sıkıntısı karşısında, ülkemizin gerçek yağ ihtiyacı ne kamu kuruluşları, ne d özel sektör tarafından tam olarak belirtilememektedir. Örneği, son 1974 bitkisel yağ seminerinde ülke açığı olarak belirtilen rakamlar 25.000 ton'la

Doç. Dr. Muammer Kayahan
Ziraat Fakültesi

75.000 ton arasında değişmektedir. Kaldı ki bir sene gibi kısa bir devre için verilen bu rakamlar reel bir yaklaşımla tek bir rakam haline getirilebilse bile, birkaç yıldan oluşan devrelerdeki genel ve etkin yağ politikası için hiçbir zaman hareket noktası olarak ele alınamaz. Buna bağlı olarak önerilen veya alınacak tedbirlerde ülkemizde sorunları çözen bir politikanın saptanmasını güçlendirecektir. Oysa günümüz Türkiye'si, görünen ihtiyacı karşılamak üzere günlük tedbirlerle avarlanamayacak kadar kritik bir devre yaşamaktadır.

O halde, etkin bir politika saptamada ilk adım ne olmalıdır? Kanımızca bu konudaki amacın bilimsel gerçeklerden hareketle saptanması ve bu amacın realizesindeki aşamaların ülke koşullarının sınırladığı süreler içinde planlanması gerekir.

Dünya ülkeleri arasında ülkemiz, gelişmekte olanlar grubunda yer almakta ve belirli devrelerde öngörülen hedeflere göre kalkınma çabası içinde bulunmaktadır. Bu koşullar altında ülkemizde genel gıda yokluğu ele alınıp, sorunu çözümleme yolları aranırken, bitkisel yağ sektörü de güncel koşullar açısından değil, plan hedefleri boyutlarından ele alınmalı, yeni amaç ve çözüm yolları uzun

sürekli tedbirler içinde incelenmelidir. Buna göre, ülkemizde bitkisel yağ yokluğu karşısında beliren reel ihtiyacın saptanması gerekir. Bu ihtiyacın saptanması ise, temel olarak halkın dengeli beslenme prensiplerine göre tüketmesi gerekli asgarî bitkisel yağ miktarının hesaplanmasını gerektirir. Ancak, bundan sonra ülke koşullarına uygun bir bitkisel yağ politikası için tutarlı öneriler getirilebilir.

Cetvel 1'de görüldüğü gibi ülkemizde genel olarak batı ülkelerine kıyasla daha az yağ tüketilmektedir. Ancak, genel tüketim olarak verilen bu rakamlar gıda grupları arasındaki dengeli beslenme yönünden bir dereceye kadar fikir verirse de insan sağlığı ve beslenme prensipleri açısından pek önem taşımaz.

CETVEL : 1

Çeşitli ülkelerde fert başına yıllık yağ tüketimi (Kg.)

Ülke	Katı ve		Toplam
	Bitkisel yağ	hayvansal yağlar	
Amerika	15.8	34.5	50.3
Federal Almanya	12.2	17.9	30.2
Fransa	12.3	12.6	34.9
İngiltere	11.00	13.1	24.1
İtalya	16.1	3.0	19.1
Yunanistan	18.1	1.2	19.3
İspanya	16.0	0.2	16.2
Türkiye	7.6	5.3	12.9
Hindistan	6.8	3.6	10.4
Japonya	6.4	4.0	10.4
Yugoslavya	6.7	0.9	7.6

Bilindiği gibi son yapılan araştırmalar normal bir insanda yağ tüketimini günlük kalorisinin % 30'unun yağdan sağlanması şeklinde sınırlarken, aynı zamanda tüketilen bitkisel yağ ve hayvansal yağ arasında belirli bir denge zorunluluğunu da ortaya koymuştur. Hattâ bu zorunluluk ölüm tehlikesi tehdidine karşı ileri sürüldüğüne göre, beslenme prensipleri yönünden etkin bir bitkisel yağ politikasının ne denli gerekli olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. Yapılan araştırmalara göre, bu

hususla en önemli ölçü olarak esansiyel yağ asitleri (essencielle) kabul edilmekte ve günlük tüketilen yağın 2/3'sinin bitkisel yağ (sıvı yağ) olması önerilmektedir.

Buna göre, günde 2500 kalori alan normal bir insan için günlük kalorisinin % 30'unun, yani 750 kalorisinin yağdan alınması zorunluluğu kabul edilirse, bir insanın 1 g. yağ 9 Kcal. hesabıyla 82 g. yağ tüketmesi ve bunun yaklaşık 50 g. nın bitkisel yağ olması gerekmektedir. Buradan bir insanın yılda yaklaşık 18 kg. bitkisel yağ tüketmesi gereği ortaya çıkar. Ülkemiz nüfusu yaklaşık 40 milyon kişi olduğuna göre, Türkiye'de 1974 yılında tüketilmesi gerekli bitkisel yağ miktarı modern beslenme prensiplerine göre 720 bin ton olarak hesaplanır. Ancak, gene yapılan araştırmalara göre insanların yağ tüketiminde görünen ve görünmeyen olmak üzere iki tüketim şekli vardır ve normal olarak bir insan ülkemiz koşullarında günde 10 g. bitkisel yağ yediği meyve ve sebzelerin bünyesinde almaktadır. Yukarıda belirtilen asgarî ihtiyaç toplamından bu yolla hesaplanan yağ miktarı çıkarılacak olursa geriye 576.000 ton bitkisel yağ ihtiyacı ortaya çıkar. Diğer taraftan, ülkemizde üretilen margarinlerin tümü, uygulanan teknoloji nedeniyle bitkisel yağlardan üretilmesine rağmen, esansiyel yağ asitleri bileşimi yönünden sadece hayvansal yağ olarak nitelendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu durum ise, esasen ihtiyaca yeter düzeyde üretilmeyen bitkisel yağın büyük bir çoğunluğunun bitkisel ve hayvansal yağlar arasındaki tüketim dengesini bozarak halkın tüketimine sunulduğu gerçeğini ortaya koyar. Yapılan incelemelere göre Türkiye'de yılda ortalama 175.000 ton margarin tüketildiği düşünülürse, bu koşullar altında 1974 Türkiye'sinin toplam bitkisel yağ ihtiyacı 750.000 ton olara kortaya çıkar.

Bu ihtiyaç karşısında Türkiye'de üretilen bitkisel yağ miktarı 1971 — 1974 yılları ortalaması olarak cetvel 2'de görüldüğü gibi ancak 401.900 tonu bulmaktadır. Bu koşullar altında bugün ülkemizdeki reel bitkisel yağ açığı 350.000 ton'a ulaşmaktadır.

CETVEL : 2

Türkiye'de üretilen bitkisel yağ (1000) ton

Yağ çeşidi	1971	1972	1973	1974
Zeytinyağı	120.0	51.5	176.0	60.0
Ayçiçeği yağ	166.0	203.0	201.0	174.4
Pamuk yağı	108.6	114.4	106.4	114.2
Diğer yağlar	4.6	4.9	2.0	2.1
İthal edilen yağ	20.1	2.6	1.9	25.0
Toplam	419.3	400.2	487.3	375.7

Ülkemizde tüketilmesi gerekli bitkisel yağ miktarı halkımızın beslenme alışkanlıklarına dönük olarak hesaplanması halinde, bu rakamın daha da yüksek düzeyde belirlenmesi olağandır. Çünkü burada belirtilen örnek hesaplama sonuçları alınan gıdaların karbonhidrat, protein ve yağ bakımından beslenme prensiplerine göre dengede olduğu varsayımına göre yapılmıştır. Oysa ülkemizde karbonhidratların ağırlık sanıldığı bir beslenme rejimi vardır ve bu nedenle sağlık yönünden bitkisel yağlarla alınan essensiel yağ asitleri miktarının daha fazla olması gerekir. Ancak planlı gelişmede beslenme yönünden bir hedef olarak ele aldığımız bitkisel yağ tüketim miktarı hesaplanırken, diğer ana gıdalarda da aynı temel ilkelere göre hedef saptanmasının normal olarak yapılacağı kabul edilmiştir.

Konunun başında da değindiğimiz gibi, ülkemizde bitkisel yağ açığına ait rakamları böylece saptadıktan sonra günümüzde halkımızın tüketim alışkanlığına göre ortaya çıkan yağ açığı üzerinde de durulması gerekir. Bu husus özellikle günümüzde söz konusu olan bitkisel yağ açığının doğuş nedenini saptamak yönünden önem kazanır.

Ülkemizde bitkisel yağ hammaddeleri esas olarak zeytin, ayçiçeği ve pamuk çiğidinden ibaret olup, bunlar dışında diğer tohumlardan sağlanan yağ miktarı 4-5 bin ton arasında değiştiğinden genel üretim içinde pek büyük önem taşımaz. Bu nedenle günümüzdeki bitkisel yağ açığını bu üç ana yağa ait muhtelif yıllardaki üretim miktarını karşılaştırmalı inceleyerek araştırmak gerekir. Cetvel 2 incelendiğinde son 4 yılı da ülkemizde ü-

retilen yağ miktarının herhangi muntazam bir gelişim göstermediği anlaşıyor.

Oysa, Devlet Planlama Teşkilâtınca açıklandığına göre, 1971 yılında ülkemizde kişi başına 9.7 kg. olan tüketim 1972 yılında 12.4 kg. a yükselmiş ve 1973 ve 74 yıllarında 12.4 kg. olarak kalmıştır. En iyinaser bir varsayım 1971 yılında 37 milyon civarında olan nüfusumuzun 1972 yılında da sabit kaldığı kabul edilse dahi yağ tüketiminde kişi başına toplam 2.7 kg. ve bitkisel yağ olarak 1.8 kg. bir artış ortaya çıkması nedeniyle toplam bitkisel yağ tüketiminde 67.000 tonluk bir artış ortaya çıkması gerekirdi. Bunun yanında nüfusun yılda 2,6 oranında arttığı düşünülürse, ve bu artışın tüketim talebinde yaklaşık % 6—7 oranında bir yükselmeyi gerektirdiği dikkate alınırsa bitkisel yağ konusundaki krizin sadece 1974 yılında değil, 1972, 1973 yıllarında da ortaya çıkması gerekirdi.

1972 ve 1973 yıllarında bu krizin doğmaması nedenlerinin saptanması kanımızca 1974 yılında beliren yağ sıkıntısının ne derece gerçek olduğunu ortaya koyması bakımından üzerinde durulmasını gerektirir.

Bu konuda öncelikle ülkemizde zeytinyağ üretim ve tüketimini diğer bitkisel yağlardan ayrı olarak incelemek gerekir. Bu husus özellikle zeytinyağının bir borsa metahı olarak diğerlerinden tamamen ayrı bir ekonomik sirkülasyon göstermesinden ileri gelir. Esasen ülkemiz zeytinyağı politikası da ihracat ve stoklama sistemleri ile diğer bitkisel yağlar politikasından tamamen ayrı olarak yürütülmektedir.

Buna göre, yılda kişi başına ortalama 2,5—3 kg. olan zeytinyağı tüketimi hariç tutulursa ve hammaddesi bitkisel yağ olması nedeniyle margarin tüketimi de bitkisel yağlar kapsamında kabul edilirse, Devlet Planlama Teşkilâtı kayıtlarına göre, 1972 yılında kişi başına ülkemizde 7,5 kg. bitkisel yağ tüketilmekte ve bu 37 milyon nüfusa göre, 277,500 ton bitkisel yağa tekabül etmektedir. Aynı yıl ülkemizde üretilen toplam bitkisel yağ ise, yaklaşık 322.300 ton olmuştur. Bu fazlalığa karşı sanayi kesiminde yılda ortalama 50-60 bin ton bitkisel yağ tüketildiği düşünülürse

Ülkemiz bitkisel yağ hammaddeleri üretimi
(1000 ton)

Hammadde

<i>çeşidi</i>	1970	1971	1972	1973	1974
Zeytin	600.0	237.0	879.0	248.8	814.0
Ayçi. t.	375.0	465.0	560.0	550.0	425.0
Pamuk					
çiğidi	640.0	835.2	869.7	820.5	856.2
Diğer yağlı				+	+
tohumlar	105.7	126.5	105.4	88.7	77.9
+ Son iki yılda haşhaş ekimi yoktur.					

Cetvelde görüldüğü gibi periyodizite gösteren zeytin dışında bütün bitkisel yağ hammaddeleri üretimi plan hedeflerine uygun olarak 1972 yılına kadar artma gösterdiği halde 1973 yılından itibaren düşme göstermiş ve kati olmayan rakamlara göre sadece pamuk çiğidi üretimi 1974 yılında 1973 yılına kıyasla 136.000 ton artmıştır. Ancak Ayçiçeği üretiminin 1974 yılında 650 bin tondan 425 bin tona düşerek 135 bin ton azalması, çiğit artışı nedeniyle ortaya çıkan yağ artışının 2,8 katı bir yağ azalmasına sebep olacaktır. Ayçiçeği tohumu üretiminde meydana gelen bu azalış arz talep dengesine göre fiatlarda yükselme meydana getireceğinden biraz evvel değindiğimiz gibi 300 bin tonun haksız kazanç amacıyla stoklanması sonucunu doğurmuştur.

Plan hedeflerinden saparak yağlı tohum üretiminde ortaya çıkan azalma kanımızca birinci derecede bu ürün için saptanan taban fiyatlarının teşvik edici özellik taşınmasından ileri gelmektedir. Gerçekten bu gün ülkemizde fiyat tesbit komitesince saptanan yağlı tohumlara ait taban fiyatı, mamul taban fiyatından geriye gidilerek saptanması gibi ters bir yönde oluşturulmuş ve kararın tatbikinde doğacak ekonomik olaylar için gerekli tedbirler alınmamıştır. Bunun sonucu olarak da bugün basınımda yetkili mercilerden aktarılan haberlerde yer aldığı gibi hem üretici hem de sanayici spekülasyon amaçlarıyla ekonomik faaliyet gösteren araçların eline bırakılmıştır. Böylece 1974 Türkiye'sinde resmî taban fiyatı üzerinde teşekkül eden serbest fiyat nedeniyle 300 bin ton ayçiçeği tohumu-

üretim ve tüketimin birbirine denk düşmesi ve 25.400 tonluk bir ithalatın yapılmaması gerekirdi. Durum, 1973 yılı itibariyle incelense, nüfusta 1972 ye kıyasla 1 milyon civarında artış olduğundan ve kişi başına tüketim gene 75 kg. da sabit kaldığından genel ihtiyacın $285 + 60 = 345$ bin ton alması gerekirdi ve bu yıldaki bitkisel yağ üretimi 310.400 ton olduğundan 35 bin ton yağ ithali zorunluğu ortaya çıkardı. Oysa, bu yıl sadece 2.000 ton yağ ithal edilmiştir. Yapılan hesaplara göre, günümüz Türkiye'sinin nüfusu 39.5 milyondur ve fert başına tüketimden hareketle ülkemizde beliren toplam yağ ihtiyacı 296.000 ton yemeklik ve 60.000 ton sanayii ihtiyacı olarak toplam 356.000 tondur. Buna karşılık, üretim miktarı ise, 291.000 ton tahmin edilmektedir. Bu koşullar altında ortaya çıkan açık, 65.000 ton'dur. Ancak devletin bu tahminlere dayanarak 50.000 ton bitkisel yağ ithaline gittiği ve bunun 25.000 tonu fiilen gerçekleştiği, ayrıca her kampanya devresinde üretilen yağın bir sonraki senenin yani 1975'in temmuz ayına kadar ancak tüketilebileceği düşünülürse, bugün ülkemizdeki yağ sıkıntısının sadece spekülasyon davranışları sonucu oluştuğu katıyetle söylenebilir.

Ancak, yapılan bu incelemeye göre, spekülasyon davranışlarının yağ yokluğunu daha abartılmış bir düzeye ulaştırması yanında ülkemizde tüketime kıyasla daha az oranda bitkisel yağ üretildiği açıkça anlaşılmaktadır.

O halde, bu arz eksikliği nedenlerinin araştırılması, bu sektörü oluşturan mekanizmanın aksayan yönünü saptamak bakımından gereklidir. Bu konuda ilk olarak akla gelen soru, yeterli bir hammadde üretiminin yapıpı yapılmadığı konusudur. Bu husus cetvel 3 incelendiğinde kolaylıkla saptanabilir.

nuñ stoklanmasına sebep olunmuştur. Bu stokların çözülmesi ise yeni taban fiatı tesbiti hususunda yetkili yörelere baskı nedeni olmaktadır.

Ayrıca fiat tesbit komitesince üretici lehine saptandığı sanılan taban fiatı maalesef bilimin gerektirdiği ölçüde tarımsal girdiler ve kalite kantite indeksi uygulamalarının yağlı tohum borsası muamelelerinde yer alması taban fiatının teşvik edici unsurunu varsa bile ortadan kaldırmaktadır.

Köklü bir tarım politikasının ana ilkelelerinden birini oluşturan taban fiatı gerektiğince uygulanmadığı sürece ülkemizde üretilecek ürün çeşit ve miktarlarının, semt pazarlarının başıboş arz talep dengesine göre oluşması en doğal sonuçtur. Hele bu taban fiatının ekim mevsiminden önce ilân edilmesi ve diğer tarımsal ürünlere göre dönüme sağladığı gelir bakımından ayarlanmaması yağlı tohumlar üretiminin bu denli oynak rakamlar halinde ortaya çıkmasına sebep olur. Gerçekten konu ile ilgili yetkili kişilerce ifade edildiği gibi demokratik bir rejim içinde yaşayan ülkemizin tarımsal ürünler dengesi hiçbir zaman baskı ve polisiye tedbirlerle sağlanamaz. Ancak, ekonominin enbüyük prensibi sayılan arz talep kanunu, saptanan tutarlı bir taban fiatı ile tarımsal üretim dengesini istenen düzeyde sağlamak için yararlanacak yegâne sistemdir.

Bu ana neden dışında tam tarımsal ürün ve teknoloji için geçerli olabilecek diğer nedenleri de; tarımın primitifliği sonucu dönüme verimin düşük olması, yağ sanayiinde geliştirilen yeni teknolojilerin ülkemize aktarılması, zeytinde olduğu gibi yararlanılabilecek sahalarda münavebe veya gerekli tarımın uygulanmaması ve nihayet üretici ve sanayici kredilerinin düşük faizle verilmemesi şeklinde belirtilebilir.

Günümüzde ülkemizden ortaya çıkan yağ açığının kapatılmasında alınacak tedbirleri kısa ve uzun süreli olarak iki grupta incelemek mümkündür.

Bunlardan kısa süreli tedbirler kapsamında ilk akla gelen ortaya çıkan açık

miktarında bitkisel yağın dışardan ithal edilmesidir. Ancak, bu yöntem açığın erken saptanıp dış ülkelere yapılacak talebin partiler halinde bildirilmesiyle ekonomiktir. Aksi halde 1974 Türkiye'sinde yapıldığı gibi geç kalmış karar tüm ülkelerdeki talebin ortaya çıkmasından sonra ithali gerektiğinden ülkemizin gereksiz döviz kaybetmesine sebep olur.

Uzun süreli tedbirler kapsamında yer alacak önerileri kısaca aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

1. Yıllık plan hedeflerinin saptanmasında beslenmedeki asgarî ihtiyaç ve nüfus artış hızlarının dikkate alınarak saptanması.

2. Taban fiyatının yukarıda değindiğimiz esaslara bağlı olarak saptanıp, mutlaka ekim mevsiminden evvel ilân edilmesi,

3. Yağlı tohum mübayalarında kalite ve kantite indekslerinin Türkiye koşullarına göre saptanıp yerleştirilmesi,

4. Zeytinlik sahaların derhal kültüre alınarak yetkili mercilerde ifade edildiği gibi zeytinyağı üretiminin 250.000 tona ulaştırılması,

5. Prina işleyen fabrikalarda modern teknolojinin uygulanması ilq her yıl sabun üretiminde kullanılan 20-25 bin ton prina yağının yenilebilecek kalitede üretiminin sağlanması,

6. Özellikle boya ve vernik sanayii için yemeklik karakterdeki yağlar yerine, bu sanayiye daha uygun yağ veren keten tohumu üretimine gidilerek yılda 50-60 bin ton sanayii ihtiyacını bu yolla sağlaması.

7. Hidrojen ve margarin yağ sanayiinde selektif hidrojene tekniğinin yerleştirilerek 200.00 tona varan bitkisel yağın hayvansal yağı özelliği kazanmasının önlenmesi,

8. Zeytinyağında olduğu gibi, tohum yağlarında da üretimin düşük olduğu devrelerdeki açığı kapatmak üzere bir stoklama sisteminin geliştirilmesi,

9. Kolza, yerfıstığı, soya ve çay tohumu gibi yeni yağın tohumlar üzerinden çalışarak bunların diğer tarımsal faaliyetleri etkilemeyecek şekilde üretme olanaklarının araştırılması,

10. Bu üretme dalında yer alan çiftçinin çeşitli yönlerde Devletçe desteklenmesi veya kooperatifleştirilmesi,

11. Nihayet, ülkemizde direkt olarak her türlü yağ sorunu ile ilgilenen Yağ-Kur gibi bir ofisin kurularak yağ politikamızın çok sahiplilikten kurtarılması,

Kanımız odur ki, sayılan bu tedbirler ciddi olarak ele alınıp, çalışıldığında ülkemizin bugün yağ ithal eden bir ülke yerine ihraç eden bir ülke durumuna gelmesini önleyecek hiçbir neden yoktur.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. Tarım İstatistikleri Özeti, 1973,
2. Doç. Dr. Mahir Çolakoglu, «Türkiye'nin

halihazır ve gelecekteki yağ ihtiyacı ile bunun karşılanmasında düşünülen başlıca kaynaklar», 1962.

3. 1973—1977 Kalkınma Planı,
4. Fikret Akdoğan, «III. Beş Yıllık Kalkınma Süresince Türkiye'de Yağ Tüketimi — 1974 Yağ Semineri»,
5. Feridun Sipahioğlu. «Türkiye'de yağ dengesi ve gelecek 10 yıla ait tahminler» 1974 Türkiye Yağ Semineri.
6. Prof. Dr. Halûk Cillov, «Temel tarım ürünleri üzerinde uygulanan fiyat politikasının etkileri» 1974 Türkiye Yağ Semineri.
7. Mehmet Aydın, Fikret Akdoğan, «Türkiye Bitkisel Yağ Sanayii». Devlet Planlama Teşkilatı Yayınlarından.
8. Prof. Dr. J. Boldingh, «Essentielle Fett-süuren, Atherosklerose und Prostaglandine» 1969 F. S. A.

TARIM BAKANI ODA VE DERNEK YÖNETİM KURULLARINI ZİYARET ETTİ.

Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı Prof. Dr. Reşat AKTAN 9. Aralık 1974 günü odamızı ziyaret etmiştir. Bu ziyarette Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Derneği ve TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yöneticilerinin katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir.

Toplantıda Bakanlıktaki personel hareketleri ağırlık taşıyan konu olmuştur. Meslek örgütlerimiz önceki yönetim sırasında yaratılan yaraların giderilmesi için yapılan girişimleri desteklediklerini belirtmişler, konu üzerindeki düşüncelerini aktarmışlardır.

Ülkemizde temel bir tarım politikasının yokluğu üzerinde de durulan toplantıda tutarlı bir tarım politikasının çizilmesinde Tarım Bakanlığının yeri ne olmalıdır sorusuna cevap aranmıştır.

Bunların yanında bugün yaşanan tarımsal sorunlarında tartışıldığı toplantı 2 saate yakın sürmüştür.

TARIMSAL KESİMDE UYGARLIK YARIŞI

Ali Kömürcü
Ziraat Yüksek Mühendisi

Uygarlık : BİLİM VE TEKİNİĞİN IŞIĞINDA YAPILAN UĞRAŞLARIN ORTAYA KOYDUĞU, SOMUT VE SOYUT GERÇEKLERDİR.

Dünya döner, mevsimler oluşur. Güneş milyonlarca kilometre öteden ışık, ısı saçar. Sıcak ve soğuk hava dalgaları kıtadan, kıtaya kükreyerek seker, rüzgârlar, fırtınalar doğar. Bir tarafta buharlaşan sular, bir başka yerde; damla, damla; lapa, lapa; yağmur, dolu, kar olur yağar. Topraklar ıslanır, yer yüzünde yavaş, yavaş bir kıpırdanma, canlanma ve zorlu bir uğraştır başlar. Sürüp gider günlerce, haftalarca, aylarca mevsim, mevsim...

Toprak işleme, ekim - dikim, bakım, gübreleme, sulama, budama hastalık ve zararlılarla mücadele v.b. hasat, harman, pazarlama....

İnsan yaşamı için en gerekli ve önemli olan beslenme sorununu gideren, gıda maddelerinin tezgâhlanma sırasındır bu dizisel gelişim.

Ekonomi kanunlarında belirtildiği gibi, her ne sahada olursa o'sun üretim unsurları değişmez «Sermaye, Emek,, Beceri ve Bilgi» ancak bu unsurların yapısı, amaca göre, biraz değişiklik gösterir.

Söyleki: Sanayi kesiminde: sermaye çok geniş bir kavramdır. Zira arazi, fabrika, hammadde ve diğer araç ve

gereçleri kapsar. Bilgi ve beceride pek elastiki değildir. Öte yandan tarımsal kesimde'ki üretim unsurlarından sermaye denilince akla toprak veya arazi gelir. Araç, gereç ve hammaddenin önemi çok sonra gelir. Zaten toprak bir fabrika olduğu kadar bir hammaddedir. Araç, gereç sorununda devletce kredi verilmek suretiyle giderilmektedir. Kısacası tarımsal kesimdeki sermaye; yaratılıştan beri insanın eli altında her zaman hizmete hazır bir üretim unsurudur. Burada emeğin fazla olması da söz konusu olamaz. Geriye kalıyor, bilgi ve beceri... İşte buraya nokta koyup düşünelim.

Eğerki yaratıcının bahçesinde belirli ve az sayıda kendi kendine üreyen gıda maddelerini, nüfusu hızla artan, biz dünya insanlarına yeterli buluyorsak, hiç bir zahmete katlanmadan yaşayalım ancak ne yazık'ki durum böyle değildir. Kaldıki doğadaki tüm canlılar zekâ ve güçlerini kullanarak yaşamlarını kolaylaştırmak gayretindedirler.

O halde yapılacak iş, sürekli çalışmak, çağdaş bilim ve tekniğe uygun olarak bol ve kaliteli üretimde bulunmak ve insana yaraşır bir şekilde yaşamaya gayret etmektir. Diğer bir tabirle uygarca yaşamaya yönelmektedir. Bu yarışta hedef ne kadar elastiki

olursa olsun, engeller ne kadar yüksek olursa olsun yinede ön safta olma gayretini göstermeliyiz.

Tarımsal kesimdeki engellerin aşılması için'de yine bilimin saptadığı teknik metodları, alet ve vasıtaları kullanmalıyız.

Her ne kadar uygarlık; «Bilim ve Tekniğin ışığında yapılan uğraşların ortaya koyduğu somut ve soyut tüm gerçekler» olarak kabul edilmek te ise' de tarımsal kesimdeki uygarlık yarışında geride kalmış toplumlar diğer kesimlerde de geri kalmaya mahkumdurlar

Zira hayat için canlılık; canlılık için de beslenme şarttır. Dünyadaki nüfus artışının ihtiyaç açığı ancak bol ve kaliteli gıda ile kapatılabilir.

Aç bir toplum için; Edebiyat, sanat v.b. gibi uygarlık vasıfları ne'yi halledebilir? kurtuluş, refah ve mutluluk tarımsal kesimdeki uygarlık yarışına bağlıdır.

Bunun için'de bilim ve tekniği hayat felsefemize mihenk taşı yapmalı, tarımsal sorunlarımızın çarelerini bu taşla çarptıktan sonra; sağlam metod ve araçlarla yarıştaki yerimizi almalıyız.

ÇİFTÇİNİN MAHSULÜNÜ DEĞERLENDİRMEK VE
MUHAFAZA ETMEK, HUBUBAT ÜRETİCİSİNİ VE
TÜKETİCİSİNİ KORUMAK SURETİYLE
MEMLEKET HİZMETİNDEDİR.

İSTANBUL BÖLGESEL TOPLANTISI YAPILDI

Odamızca 1974 yılı çalışma programı çerçevesinde yapılması öngörülen bölgesel toplantıların düzenlenmesine devam edilmektedir. Bursa bölgesel toplantısından sonra İstanbul ve çevre illeri kapsayan bölgesel toplantı 6 Aralık 1974 Cuma günü İstanbul'da Karaköy Toprak Mahsulleri Ofisi Bölge Müdürlüğü salonunda yapılmıştır. Edirne, Tekirdağ, Kırklareli ve İstanbul il hudutları içinde bulunan 100'ü aşkın üyemizin katıldığı toplantıda bir açış konuşması yapan Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Dr. Duran Taraklı tam metin halinde aşağıda sunduğumuz konuşmayı yapmıştır.

Demokratik rejim toplumsal niteliği olan kararların toplumda serbestçe tartışılarak oluşturulmasını ve ondan sonra yürürlüğe konulmasını gerektirmektedir. Böylesi bir hareket toplum yararına çalışmayı ilke edinmiş herkesi ve bu arada Türk Çiftçisi ile bütünleşmiş ve bununla öğünen bir topluluk olan Ziraat Yüksek Mühendislerini daha da memnun edecektir.

Ancak bazı hakim güçler demokratik gelişmeden fazlasıyla rahatsız olmakta, bazı kararların kapalı kapılar ardında alınması için her türlü gayreti göstermektedirler. Çünkü bu hakim güçler, tabana inen veya tabandan gelen her hareketin kendi egemenliğine ve tatlı kârları

na indirilen bir darbe olacağının -dün olduğu kadar bugün de- bilinci içindedirler.

Memleketimizde hızla gelişen demokratik hareket, Dünyadaki enerji bunalımı ve ekonomik krizin neticesinde yeni boyutlar kazanarak süregelmektedir. Enerji bunalımı ve ekonomik krizin derecesine göre de meydana gelen hareketin hızı artmakta boyutları daha başka olmaktadır.

Bilindiği gibi Dünyadaki enflasyonist gelişmenin ve enerji bunalımının memleketimizin tarım kesimindeki neticesi daha etkin ve ilginç olarak seyretmektedir. Çünkü memleketimizde bütün varlığıyla dışa bağlı sermaye dışardaki sermaye çevrelerinin emirlerine uygun olarak geri kalmış memleketlerdeki ve arada memleketimizdeki oyunlarını büyük bir ustalıkla tezgahlamaktadırlar. Halen gelişmiş ülkeler gelişmemiş ülkeler üzerindeki egemenliklerini sürdürbilmek için, enerji ve sermayeden daha etkin bir silah bulmuşlardır. Bu da «Gıda»dır. Gıda oyunu halkın temel gıda maddeleri üzerinde sürdürülmektedir. Bilindiği gibi temel gıda maddesi denildiğinde memleketimizde ekmek, margarin, şeker, pirinç gibi tarımsal ürünler akla gelmektedir.

Bunlardan en ilginç beş aydır toplum önünde sürdürülen bitkisel yağ da-

ha yaygın adıyla margarin oyunudur. Bu konuyu huzurunuzda bütün çıplaklığı ile tartışmak ve kamu oyunu aydınlatmak istiyorum.

Bilindiği gibi çıkarıcı çevreler de dahil üzerinde fikir birliğine varılmış olan bir husus vardır. O da Türkiye de margarin tüketiminin yılda 160-170 bin ton rafine sıvı yağ tüketiminin ise 120, 130 bin ton civarında olduğudur. Bu yağ tüketiminin 130 — 135 bin tonunun pamuk çekirdeğinden elde edileceği hususunda da fazla bir ayrıcalık yoktur... Yoktur çünkü pamuk çekirdeği ve ondan elde edilen yağ üzerinde de çıkarıcı zümrelerin fazla etkileri mevcut değildir. Ancak ayçiçeği üretimi ve ayçiçeğinden elde edilen yağ miktarı üzerinde bir birini tutmayan rakamlar ve beyanlar mevcuttur. Çünkü Türkiye'deki yağ darlığının nedeni ayçiçeği üretiminin çıkarıcı çevrelerce kontrol altına alınmasında ve dolayısıyla yağ darlığının ayçiçeğinin yağ üretimine sokulmamasında düğümlenmektedir.

Memleketimizdeki çıkarıcı çevrelerle onun yurt dışındaki işbirlikçileri Dünya borsalarında da yağ fiyatlarını aşırı bir şekilde arttırarak oynanan oyunun kendi istemedikleri yönde çözümlenmesini de zorlaştırmaktadırlar.

Ayçiçeği üretimi ve değerlendirilmesine ilişkin olarak çıkarıcı çevrelerin savlarını aşağıdaki gibi özetleyebiliriz :

1 — Ayçiçeği üretimi 330-340 bin tondur.

2 — Ayçiçeği üretici elinden kilosu 440 kuruştan — 550 kuruşa kadar satın alınmıştır.

3 — Halen ayçiçeği tohumunun % 50 ve hatta daha fazlası üretici çiftçinin elindedir. Bu nedenle yağa ve dolayısıyla ayçiçeğine şu anda yapılacak zam üreticinin lehine olacaktır.

Halbuki bizim tesbitlerimize göre ise durum şöyledir :

1 — Ayçiçeğinin yağlığa ayrılacak üretim miktarı 450 bin tondur.

2 — Ayçiçeğinin % 75'i köylü elinden doğrudan doğruya ve kilosu 400 — 430 kuruşa satın alınmıştır. Geri kalan

% 25'i ise Borsada kilosu 450 — 480 kuruştan işlem görmüştür ve çiftçi elinde ayçiçeği kalmamıştır. Ortalama fiat 420-430 kuruşu aşmamaktadır. Halen yürürlükte olan yağ fiyatları ayçiçeğinin kilosunun 425 kuruşa satıldığı hesaplanarak saptanmıştır. Hatta hâlen yürürlükteki fiatla rasyonel çalışan fabrikalar için ayçiçeğinin kilosu 450 kuruşa alınsa dahi verimli ve kârlı olmaktadır.

Netice olarak denilebilir ki, bugünkü yağ darlığının baş nedeni ekonomik bakımdan yeteri kadar güçlü olmamızdan ileri gelmektedir. Eğer gerekli tedbirler alınmadan çıkarıcı çevrelerin isteklerine boyun eğilerek margarin fiyatları Dünya fiatlarına çekilirse, Ziraat Mühendisleri Odası olarak yaptığımız ve kabul ettiğimiz tesbitlere göre yalnız ayçiçeğinden elde edilecek margarin için tüketici, 500 milyon liralık fazla bir ödeme yapmak zorunda bırakılacak ve bu değerden gerçek üretici çiftçiye bu yıl için bir kuruş bile ödenmeyecektir.

Bilindiği ve yukarda temas ettiğimiz gibi halkımızın temel gıda maddelerinden bir diğeri de ekmektir. Halkımızın bu vazgeçilmez tüketim maddesi ekmek üzerinde de gerekli tedbirler alınmazsa 2-3 ay sonra bir darlığın meydana gelmesi söz konusudur. Bu nedenle Toprak Mahsulleri Ofisinin elinde bulunan stok buğdayların yerine ve gayesine uygun kullanılmasına ilişkin tedbirler hemen alınmalı ve buğday stoklarının yeni hasat mevsimine kadar piyasaya tanzim için kullanılması sağlanmalıdır. Aksi takdirde buğday açığımızı kapatmak için dardır.

Yine Dünyadaki enflasyonist gidişin ve spekülatif oyunların neticesi kimyevi gübre fiyatları 2-3 misli arttırılmış, gübre ithalatı için ayırdığımız miktar iki sene öncesine nisbetle dört misli artarak 10 milyar liraya ulaşmıştır.

Buna rağmen çiftçinin gübre kullanması için gerekli tedbirlerin etkin olarak alınmadığını veya alınamadığını Ziraat Mühendisleri Odası olarak endişe ile izlemekteyiz. Çiftçinin, gübre tüketimini

sağlayacak tedbir alınmaz ve ayçiçeği 2,3 ha fazla döviz tahsisi kaçınılmaz olacak ay içerisinde de bir neticeye götürlemezse patates, şeker pancarı gibi ürünlerin 1975 yılındaki üretim miktarlarında bir düşme olacağı kaçınılmazdır. Bu ise halkımızın beslenmesinde daha fazla sorun, kalkınma hamlemizin duraklaması, artık değerın yurt dışına başka bir deyimle gelişmiş ülkelere daha fazla miktarda aktarılması demektir. Daha somut bir ifade ile ise daha fazla sosyal, politik ve ekonomik bunalım demektir.

Tarım kesiminde diğer bir sorun da üretim plânlamasıdır. Üretim plânlamasını kısaca tarımsal kaynaklarımızın yurt gereksinmelerine en iyi cevap verecek şekilde kullanılması diye tanımlarsak, bugün için memleketimiz tarım kesiminde üretim plânlamasının olmadığını kesinlikle söyleyebilir. Halen Devlet olarak üç Bakanlık tarafından ayrı ayrı tesbit edilen politikalara göre yürütülen ürün desteklemesi vardır. Böylesine bir uygulanım bir taraftan desteklenen ürünlerde tüketimden daha fazla üretim yapılmasına sebep olurken, diğer taraftan da taraftan da tarımsal kaynaklarımızın ısrafına sebep olduğu ortadadır. Tarımsal sorunların bu kadar önem kazandığı bu dönemde neticeleri uzun dönemde istih-sal edilecek olsa da, mutlaka geçerli ve tutarlı bir üretim plânlamasına başlanıl-malı ve bu husus sağlanmalıdır.

Görülüyor ki tarım kesiminin geleceği hiçte iç açıcı değildir. Ancak bu sorunlar üstesinden gelinemeyecek kadar zor ve imkânsız şeyler de değildir. Bazılarını bir iki ay, bazılarını bir iki sene içerisinde çözümlemek veya düzeye koymak mümkün olabilir.

Aksine hareket yani, sorunların çözüm tedbirlerini hemen alınmıyarak ıleriye ertelemek, memleketimizde tamiri güç ekonomik, sosyal ve politik gedikler açacağı ortadadır. Çünkü çiftçi nüfusu halen memleket nüfusumuzun % 65'ini oluşturmaktadır. Yukarda söylenilen sorunlar üretici olarak Çiftçi kesimini, tüketici olarak memleket nüfusunun tümü-

nü ilgilendirmektedir. İşte bu nedenle tarım kesiminde temas ettiğimiz bu denli sorunlar memleketimizin tüm ekonomik, sosyal ve politik çehresini etkileyecek kadar önemlidir.

Tarım kesiminin bu sorunlarının yanında birde Türkiye'nin yurt dışında karşı karşıya olduğu sorunları düşünürsek, Türkiye'nin her zamankinden daha çok bugün; güçlü, parlamento ve halka dayalı ve kendi içinde tutarlı hükümetlere ihtiyaç duyduğu ortadadır. Halbuki memleketimiz aylardır ciddi bir Hükümet krizi ile karşı karşıyadır. İşte tek başına bu husus sorunlarımızı her geçen gün daha zor çözümlenir hale getirmekte ve bulanık sudan, sisli havadan hoşlanan çıkar çevrelerine sayısız fırsatlar yaratmaktadır.

Bu nedenledir ki, Ziraat Mühendisleri Odası olarak Parlamento'ya dayalı, Demokratik ve güçlü Hükümetlerin özlemi içerisindeyiz. Bu günkü Parlamento Aritmetiğinin Türk Toplumunun da özlemini çektiği Hükümetlerin kurulmasına imkân vermediğini olaylar ortaya koymuştur. Netice olarak da halkın hakemliğine başvurmak, yani seçim kaçınılmaz olmuştur.

Halkı ile bütünleşmiş Ziraat Mühendisleri ve onun yasal temsilcileri olarak «Erken Seçim» i kaçınılmaz gördüğümüzden, bir «Erken Seçim» Kampanyası açmış bulunuyoruz. Bu neden huzurunuzda Basının ve TRT'nin aracılığı ile Türk kamu oyuna.

— Toprağı tok, hayvanı tok, insanı tok bir ülke,

— Halkça ve hakça toprak reformu,

— Yaygın ve etkin Kooperatifçilik,

— Kırsal alanda sosyal güvenlik,

— Üretken emeğin değerlendirilmesi,

— Gerçek halk iktidarı için «Erken Seçim» gereklidir diye sesleniyoruz.

Daha sonra söz alan üyeler, Ziraat Yüksek Mühendisliğinin sorunları üzerinde durmuşlar ve tarımımızın bugünkü çıkmazlarını tartışmışlardır. İstanbul bölgesel toplantısı başarıyla sonuçlanmıştır.

Ziraat Mühendisleri Odasının İstanbul Bölge Toplantısında İstanbul Şube Başkanının Yaptığı Konuşma

Ayhan Ulusoy
İst. Dernek Şube
Başkanı

DEĞERLİ MİSAFİRLER VE SAYIN MESLEKTAŞLARIM

Mesleğimizin Türkiye'de hakkı olan yeri a'ması ve yurt kalkımasında meslek grubumuzun özlediğimiz fonksiyonu gösterebilmesi için mücadele edilmesi ve devlet sektörü ile özel sektörde görev alma durumlarımızın açıklıkla ortaya konması gerekmektedir.

Çeşitli kuruluş'arda, çeşitli meslek grupları tarafından tamamen Ziraat Yüksek mühendislerinin görevi olan konulara el atılmış ve hatta hakim olunmuş bulduğundan, meslek grubumuzla diğer meslek grupları arasında devam'ı çekişmeler ve sürtüşmeler doğmuş ve mesleki konularımızla ilgili işlerde diğer meslek gruplarına görev verilmesinden dolayı kalkınması zarara uğramıştır. Antiparantez şunu söylemek isterim ki, bu sözlerim diğer meslek grup'arını herhangi bir şekilde yermek için söylenmiş değildir. Ancak her meslek grubunun eği-

tim gördüğü ve ihtisas kazandığı dalda çalışmasına olan inancındır.

Ben burada yukarıda sözünü ettiğim nedenlerin bulunduğu ve ziraatından teknolojisine kadar tamamen Ziraat Yüksek Mühendislerinin çalışması gereken, fakat maalesef bunun olmadığı bir kuruluştan, Tekel Genel Müdürlüğünden bahsetmek isterim, Şöyleki;

Bugün Tekel Genel Müdürlüğünün ana konuları ve üretim sahası içerisinde bulunan tütün ve alkollü içkiler sanayii «A»sından «Z»sine kadar Ziraat Yüksek Mühendisinin uğraşısı içerisine girmektedir. Fakat panorama böyledir? Hayır arkadaşlarım, durum hiçte böyle değildir, ve hatta içler acısıdır. Bugün asgari 300 Ziraat Yüksek Mühendisinin çalışabileceği tütün ve alkollü içkiler sanayiinde ancak, 18 adedi Tekel Enstitüler Müdürlüğünde, 16 adedi işletmelerde ve 2 adedi de Genel Müdürlükde ceman 36 meslektaşımız görev almış bulunmaktadır.

Bu niçin böyle olmaktadır? Sebepleri incelendiğinde, Tekel Genel Müdürlüğü bünyesine müskirat ve tütün eksperlerinin hakim olduğu görülür. Lise tahsilinden sonra Tekel Enstitüleri bünyesindeki meslektaşlarımız tarafından dersler neticesi açılan kurslarda yetişen eksper arkadaşlarımız, geçmiş zaman içindeki boşlukta istifade ederek belirli kilit noktalara hakim olmuşlar ve hiç bir zaman kendilerinden daha üstün vasıflara ve bilgiye sahip olan Ziraat Yüksek Mühendislerini Tekel Genel Müdürlüğü bünyesinde istememişlerdir. İşin tuhaf tarafıda kendilerini tütün teknolojisi ile fermentasyon teknolojisinde en yetkili uzman olarak da Tekel Genel Müdürlüğünde görev alan Ziraat Yüksek Mühendislerini kaçırmak için seneler boyu çeşitli yollar denemişler, Ziraat yüksek mühendislerini teşkilatda çalıştırmamak ve sorumlu görevlere gelmelerini önlemek için ellerinden geleni yapmışlar ve bundada bu güne kadar muvaffak olmuşlardır.

Bunun neticesi ne olmuştur? Sadece yurt menfaatlarının kaybı. Şöyleki, Bugün kerek fermentasyon teknolojisi ve gerekse tütün teknolojisi, eksper seviyesindeki bilgi ile yürülemeyecek kadar gelişmiş ve ilerlemştir. Bunun böyle olduğu tek el mamüllerinin piyasadaki durumları ile ve işin derinliğine inmeden açıklıkla görülmektedir. İsterseniz bunlardan kısaca bahsedeyim. Şarabı aldığımızda, tek el şarapları, özel sektör şaraplarından çok daha ucuz olduğu halde, özel sektör şarapları ile rekabet edemez hale düşmüştür. Örneğin, son günlerde Türkiye kalite şaraplarının tesbiti için yapılan çalışmalarda, özel sektör şaraplarının takriben %55'i tek el şaraplarının ise takriben %35'i şarap vasfına sahip olduğu görülmüştür. Şu da açıklıkla belirlenmiştir ki, özel sektör şarapları içerisinde kalite vasfına haiz şarapların en çok bulunduğu firma-

manın başında bir meslektaşımız bulunmaktadır. Bu da bizim için öğünç kaynağıdır. Keza bugün, seneler boyu şaraplık üzümlerinin çeşitliliği ve kalitesi ile tanınan memleketimiz, yanlış zihniyetle yönetilmesi ve büyük bir çoğunlukla tek el genel müdürlüğünün yanlış ekspertize ve fiyat politikasından dolayı gerilmiş ve yık olma durumuna gelmiştir. Öyleki, son senelerde tek el şarap fabrikaları bırakınız şaraplık üzümü, üzümsüzlükten dolayı kapasitelerinin yarısı kadar hatta yarının altındaki bir randımanla çalışmaktadırlar. Tekel kuru üzüm bu'unmasından dolayı sakkaroz ve melasdan rakı, anason bulamamaktan dolayı anosonsuz rakı yapmak durumuna düşmüştür.

Tekel biraları ise biralık vasfında olmadığı ve keza tiplerine de uymadığı, içiciye zevk vermediği için, fiyatı çok düşük olduğu halde, özel sektör biralarıyla rekabet edememektedir.

Tütünün durum uve sigaranın kalitesi ise hepimizin malmudur. Bırakınız kalitesini bugün piyasada filtreli sgara bulmak mümkün olamaktadır.

Yukarıda kısaca bahsettiğim aksaklıklar ve yurt kalkınmasına zarar veren durumlar için çeşitli nedenler ileri sürülebilir. Ancak en büyük nedenlerden biri, tek elin alkollü içkiler ve tütün sanayiinin vasıfsız elemanlar elinde bulunmamasından ve Ziraat Yüksek Mühendislerinin Tekel bünyesinde istihdam edilmemek istenmesinden ileri gelmektedir. Ziraat Yüksek Mühendislerinin yönetimi altında Tekel'in bugünkünden çok çok ileriye gideceğinden hiç bir şüphe ve endişemiz yoktur.

Sayın oda ve birlik yöneticilerimizin bu duruma hassasiyetle eğileceklerini bilerek ve iş bulamadığı için boş gezen ve yurt kalkınmasında büyük bir şevkle çalışacak meslektaşlarımıza büyük bir istihda mimkânının açılacağına inanarak hepinizi saygılarımla selâmlarım.

Teşekkür ederim.

**MESLEKTE 30 YILINI DOLDURAN ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSİ AĞABEYLERİMİZE
PLAKETLERİ MİSAFİRLER TARAFINDAN VERİLMİŞTİR.**

30 YILINI DOLDURAN MESLEKTAŞLARIMIZ

Süleyman AKSU
Prof. Dr. Cemalettin AKPINAR
A. Melih ALPARSLAN
Sefa ALOĞLU
Ahmet Orhan BERK
Kemal BİLGİÇ
İsmail CAN
Haydar Danişment
Müfit DENKOL
Prof. Dr. Rasim DOĞUŞ
Kazım GERÇEKER
Necati GÖKMEN
Kadir GÖZÜBÜYÜK
Münevver HATİPOĞLU
Rahmi HAZNECİ
Mehmet HEMŞİNLİOĞLU
Prof. Dr. Selahattin İREM
Faik KURTAR
Sabri MALKOÇ
İbrahim MUTAF
Mehmet ÖZEREN
Nevzat SEÇKİN
Necati SERTÇELİK
Şemsettin SÖNMEZALP
Mehmet Faik ZORLU
Fethi YAZAR

Cemal YAĞCI
İrfan URKAN
İsmail Hakkı UZMAN
Mehmet ULAŞ
Rıdvan TURAN
Emine TURYÜKSEK
Ramazan TÜRKER
Mustafa Kemal TOPÇULAR
Hüseyin TÜRKMENOĞLU
Mehmet ŞENEL
Muhittin KARAZİNCİR
Raif SAVAŞ
Nusret ULUSEL
Hayrettin ERTAŞ
Münif AKMANOĞLU
Cem Selahattin ÜLKÜ
Suat KUNDAK
M. Oğuz ATALAY
İsmail MİNBAY
Ahmet YAVUZ
Veli GÜRKAN
Orhan AKSU
Fikret KAYGI
Kahraman NİZAMOĞLU
Kemal AŞOVA
Nazım MUGAN
Kamile KAZANCIOĞLU

D U Y U R U

Ziraat Mühendisleri Odası 1975 yılı Genel Kurulu 30.1.1975 ve 24-25.2.1975 günlerinde olmak üzere iki kademedede yapılacaktır.

1. Kademedede 30.1.1975 günü bütün illerde delege seçimi yapılacaktır. İllerde toplam olarak 6284 Ziraat Yüksek Mühendisleri bulunmaktadır.

Her 25 kişiye bir delege, bazı illerde 25 üyeden az mesela 3 kişi dahi olsa en az bir delege ve 20 tabii delege hesabıyla toplam 285 delege seçilecektir.

Bu delegeler kendi aralarından 24-25.2.1975 günleri Türk Standartlar Enstitüsünde 1975 yılı Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulunu seçeceklerdir.

Ankara'dan 75, İzmir'den 24, İstanbul'dan 13, 3 ilden 7 şer, bir ilden 6, 2 ilden 5 er, 3 ilden 4 er, 4 ilden 3 er, 21 ilden 2 şer ve 30 ilden birer delege katılabilecektir.

Tüm meslektaşlarımızın bu asli görevlerini yapacaklarına gönülden inanırken yapacakları seçimin meslektaşlarımıza ve Türk Tarımına hayırlı olmasını dileriz.

**Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Derneği
Yönetim Kurulu.**

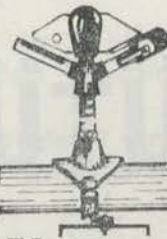

**BİZDEN
BÜTÜN DÜNYAYA**

PİMAŞ

YAĞMURLAMA TESİSLERİ
İLE
SIHHATLİ VE
BOL ÜRÜN

Satış : Büyükdere Cad. No. 33 Şişli/İstanbul Tel: 46 70 75